

3.SZ. MELLÉKLET

A TANKÖNYVBEN SZEREPLŐ TÁBLÁZATOK¹

Alkalmazott rövidítések: D=demográfia E=etnikum, vallási csoport G=gazdaság H=háború	K=kronológia P=politika, választás X=felsorolás ²
---	--

Oldal-szám	Táblázat a kérdésekkel, feladatokkal	Cím vagy téma és kategória	Megjegyzés																							
11.	<table><thead><tr><th></th><th>Angolok</th><th>Franciák</th><th>Oroszok</th></tr></thead><tbody><tr><td>Bevetett katonák száma</td><td>97 000</td><td>309 000</td><td>355 000</td></tr><tr><td>Harcban meghaltak száma</td><td>2 800</td><td>10 000</td><td rowspan="2">129 000 áldozat, ebből 44% sebesült és halott</td></tr><tr><td>Sebesültek száma (ebből meghaltak)</td><td>13 000 (4 000)</td><td>41 000 (10 000)</td></tr><tr><td>Betegségben elhunytak száma</td><td>17 000</td><td>75 000</td><td>nincs adat</td></tr><tr><td>Orvosok száma</td><td>415</td><td>550</td><td>206 (néhány száz önkéntes)</td></tr></tbody></table> A krími háború hadseregeinek adatai Hogyan hatottak a háborúk az orvostudományra? • Tekintsük át a táblázat adatait! Mennyi katona jutott az orvosokra az egyes hadseregekben? • Mit állapíthatunk meg a három hadsereg egészségügyi viszonyairól?		Angolok	Franciák	Oroszok	Bevetett katonák száma	97 000	309 000	355 000	Harcban meghaltak száma	2 800	10 000	129 000 áldozat, ebből 44% sebesült és halott	Sebesültek száma (ebből meghaltak)	13 000 (4 000)	41 000 (10 000)	Betegségben elhunytak száma	17 000	75 000	nincs adat	Orvosok száma	415	550	206 (néhány száz önkéntes)	A krími háború hadseregeinek adatai (orosz, francia és brit) A brit és francia hadsereg jobb orvosi felszereltsége, ebből adódó kevesebb halott. H1	Az orosz oldal nehezen összehasonlítható, mivel a betegségben elhunytakról nincs adat, a harcban meghaltak, megsebesültek száma nincs szétbontva, ill. az orvosok száma valóban alacsonyabb, de az önkéntesek száma bizonytalan, és csak itt van megadva.
	Angolok	Franciák	Oroszok																							
Bevetett katonák száma	97 000	309 000	355 000																							
Harcban meghaltak száma	2 800	10 000	129 000 áldozat, ebből 44% sebesült és halott																							
Sebesültek száma (ebből meghaltak)	13 000 (4 000)	41 000 (10 000)																								
Betegségben elhunytak száma	17 000	75 000	nincs adat																							
Orvosok száma	415	550	206 (néhány száz önkéntes)																							
19.	<table><thead><tr><th></th><th>Választópolgárok szavazata</th><th>Elektori szavazat</th></tr></thead><tbody><tr><td>Lincoln (republikánus)</td><td>1 865 593 (40%)</td><td>180</td></tr><tr><td>Douglas (demokrata)</td><td>1 382 713 (29%)</td><td>12</td></tr><tr><td>Breckinridge (demokrata)</td><td>848 356 (18%)</td><td>72</td></tr><tr><td>Bell (demokrata)</td><td>592 906 (13%)</td><td>39</td></tr></tbody></table>		Választópolgárok szavazata	Elektori szavazat	Lincoln (republikánus)	1 865 593 (40%)	180	Douglas (demokrata)	1 382 713 (29%)	12	Breckinridge (demokrata)	848 356 (18%)	72	Bell (demokrata)	592 906 (13%)	39	Nem volt címe, az újgenerációs változatban korrigálták. Tartalma:<i>Az 1860-as választások eredményei az USA-ban.</i> P1	A mellette lévő kérdések utánanézésre sarkallnak, napjaink választási eredményeinek megismerését kérik. Ha a diák megismeri az elektori rendszert, akkor a táblázat ennek működését alátámasztja.								
	Választópolgárok szavazata	Elektori szavazat																								
Lincoln (republikánus)	1 865 593 (40%)	180																								
Douglas (demokrata)	1 382 713 (29%)	12																								
Breckinridge (demokrata)	848 356 (18%)	72																								
Bell (demokrata)	592 906 (13%)	39																								

¹ Az újgenerációs tankönyvben megjelenő változásokat lila betűszínnel jelezzük.

² A témák kategóriába sorolása nem tekinthető kizárólagosnak, mert sok átfedés előfordulhat, de arányok megállapítására alkalmas. Az X kategóriába soroltuk azokat a táblázatokat is, amik szerintünk csak formájában táblázat, tartalmilag nem, mert inkább törzsszöveg, vázlat vagy képaláírás lehetne.

19.	<table><tr><th></th><th>Az unió államai</th><th>A konföderáció államai</th></tr><tr><td>Népesség (fő)</td><td>21 millió (ebből kb. 450 ezer rabszolga = nem minden rabszolgatartó állam csatlakozott a Konföderációhoz)</td><td>9 millió (ebből kb. 3,5 millió rabszolga)</td></tr><tr><td>A hadiképes korú népesség száma (fő)</td><td>2,5 millió</td><td>900 000</td></tr><tr><td>Lőfegyverek száma (darab)</td><td>350 000</td><td>240 000</td></tr><tr><td>Fegyvergyártó üzemek</td><td>97%</td><td>3%</td></tr><tr><td>Textilgyártás</td><td>94%</td><td>60%</td></tr><tr><td>Vastermelés</td><td>93%</td><td>7%</td></tr><tr><td>Legyártott mozdonyok száma 1860-ban (darab)</td><td>470</td><td>19</td></tr><tr><td>Banki betétek nagysága (dollarban)</td><td>207 millió</td><td>47 millió</td></tr></table> Erőviszonyok a polgárháború kezdetén		Az unió államai	A konföderáció államai	Népesség (fő)	21 millió (ebből kb. 450 ezer rabszolga = nem minden rabszolgatartó állam csatlakozott a Konföderációhoz)	9 millió (ebből kb. 3,5 millió rabszolga)	A hadiképes korú népesség száma (fő)	2,5 millió	900 000	Lőfegyverek száma (darab)	350 000	240 000	Fegyvergyártó üzemek	97%	3%	Textilgyártás	94%	60%	Vastermelés	93%	7%	Legyártott mozdonyok száma 1860-ban (darab)	470	19	Banki betétek nagysága (dollarban)	207 millió	47 millió	Erőviszonyok a polgárháború kezdetén (emberanyag, ipar, tőke...). H2	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. A polgárháborús erőviszonyokat bemutató táblázat szerint a textilgyártás 94%-a Északon összpontosult, de akkor hogyan részesedhetett a Dél 60%-kal? – feltehetően elgépelték az adatot, helyesen 6%.
	Az unió államai	A konföderáció államai																												
Népesség (fő)	21 millió (ebből kb. 450 ezer rabszolga = nem minden rabszolgatartó állam csatlakozott a Konföderációhoz)	9 millió (ebből kb. 3,5 millió rabszolga)																												
A hadiképes korú népesség száma (fő)	2,5 millió	900 000																												
Lőfegyverek száma (darab)	350 000	240 000																												
Fegyvergyártó üzemek	97%	3%																												
Textilgyártás	94%	60%																												
Vastermelés	93%	7%																												
Legyártott mozdonyok száma 1860-ban (darab)	470	19																												
Banki betétek nagysága (dollarban)	207 millió	47 millió																												
ÚJ! 24.	Konkrét példák segítségével mutassa be a hasonlóságokat és eltéréseket a két ipari forradalom között! <table><tr><th></th><th>Első ipari forradalom</th><th>Második ipari forradalom</th></tr><tr><td>erőgép</td><td>gőzgép</td><td>gőzgép → robbanómotor, villanymotor</td></tr><tr><td>energia</td><td>szén</td><td>szén → olaj, víz</td></tr><tr><td>iparágak</td><td>textilipar → bányászat, kohászat, gépgyártás</td><td>bányászat, kohászat, gépgyártás → elektromos ipar, vegyipar</td></tr><tr><td>üzem-szervezés</td><td>magánvállalatok → részvénytársaságok</td><td>részvénytársaságok → óriásvállalatok (monopóliumok)</td></tr><tr><td>elterjedés</td><td>Nagy-Britannia → USA, Nyugat-Európa</td><td>USA, Németország → Európa → világ</td></tr></table> Az ipari forradalom két hullámának összevetése		Első ipari forradalom	Második ipari forradalom	erőgép	gőzgép	gőzgép → robbanómotor, villanymotor	energia	szén	szén → olaj, víz	iparágak	textilipar → bányászat, kohászat, gépgyártás	bányászat, kohászat, gépgyártás → elektromos ipar, vegyipar	üzem-szervezés	magánvállalatok → részvénytársaságok	részvénytársaságok → óriásvállalatok (monopóliumok)	elterjedés	Nagy-Britannia → USA, Nyugat-Európa	USA, Németország → Európa → világ	Az ipari forradalom két hullámának összevetése G1										
	Első ipari forradalom	Második ipari forradalom																												
erőgép	gőzgép	gőzgép → robbanómotor, villanymotor																												
energia	szén	szén → olaj, víz																												
iparágak	textilipar → bányászat, kohászat, gépgyártás	bányászat, kohászat, gépgyártás → elektromos ipar, vegyipar																												
üzem-szervezés	magánvállalatok → részvénytársaságok	részvénytársaságok → óriásvállalatok (monopóliumok)																												
elterjedés	Nagy-Britannia → USA, Nyugat-Európa	USA, Németország → Európa → világ																												
25.	<table><tr><th></th><th>1890</th><th>1913</th></tr><tr><td>Oroszország</td><td>116,8</td><td>175,1</td></tr><tr><td>Egyesült Államok</td><td>62,6</td><td>97,3</td></tr><tr><td>Németország</td><td>49,2</td><td>66,9</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>38,3</td><td>39,7</td></tr><tr><td>Nagy-Britannia</td><td>37,4</td><td>45,6</td></tr><tr><td>Osztrák–Magyar Monarchia</td><td>42,6</td><td>52,1</td></tr><tr><td>Japán</td><td>39,9</td><td>51,3</td></tr></table> A nagyhatalmak össznépesége 1890 és 1913 között (millió fő) Melyik nagyhatalom területén nőtt a legdinamikusabban a népesség? • Állítsuk sorrendbe eszerint a nagyhatalmakat! • Hol volt a legkisebb növekedés?		1890	1913	Oroszország	116,8	175,1	Egyesült Államok	62,6	97,3	Németország	49,2	66,9	Franciaország	38,3	39,7	Nagy-Britannia	37,4	45,6	Osztrák–Magyar Monarchia	42,6	52,1	Japán	39,9	51,3	A nagyhatalmak össznépesége 1890-1913 között D1	Kérdések: a növekedés dinamikája szerinti sorrend.			
	1890	1913																												
Oroszország	116,8	175,1																												
Egyesült Államok	62,6	97,3																												
Németország	49,2	66,9																												
Franciaország	38,3	39,7																												
Nagy-Britannia	37,4	45,6																												
Osztrák–Magyar Monarchia	42,6	52,1																												
Japán	39,9	51,3																												

26.	<table><tr><th></th><th>1890</th><th>1913</th></tr><tr><td>Oroszország</td><td>4,3</td><td>12,3</td></tr><tr><td>Egyesült Államok</td><td>9,6</td><td>22,5</td></tr><tr><td>Németország</td><td>5,6</td><td>14,1</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>4,5</td><td>5,9</td></tr><tr><td>Nagy-Britannia</td><td>11,2</td><td>15,8</td></tr><tr><td>Oszták–Magyar Monarchia</td><td>2,4</td><td>4,6</td></tr><tr><td>Japán</td><td>2,5</td><td>6,6</td></tr></table> A nagyhatalmak városi lakossága 1890 és 1913 között (millió fő) Számítsuk ki az előző oldali adatsorok segítségével, mekkora volt az egyes országokban a városi népesség százalékos aránya az össznépességhez képest! • Állítsuk sorrendbe az adatok alapján a nagyhatalmakat! • Melyik ország került az utolsó helyre?		1890	1913	Oroszország	4,3	12,3	Egyesült Államok	9,6	22,5	Németország	5,6	14,1	Franciaország	4,5	5,9	Nagy-Britannia	11,2	15,8	Oszták–Magyar Monarchia	2,4	4,6	Japán	2,5	6,6	A nagyhatalmak városi lakossága 1890 és 1913 között D2	Az előző táblázattal együtt: városi lakosság százalékos arányának kiszámolása, sorrendbeállítás. Ez a feladat inkább matematika órára való százalékszámítás, szerintünk történelemtankönyvben illene megadni az adatokat, és azt elemeztetni. Nincs kérdés a változás dinamikájára vonatkozóan, vagyis hol, milyen ütemben zajlik az urbanizáció, és annak mi az oka.																
	1890	1913																																									
Oroszország	4,3	12,3																																									
Egyesült Államok	9,6	22,5																																									
Németország	5,6	14,1																																									
Franciaország	4,5	5,9																																									
Nagy-Britannia	11,2	15,8																																									
Oszták–Magyar Monarchia	2,4	4,6																																									
Japán	2,5	6,6																																									
26.	<table><tr><th></th><th>1800 körül</th><th>1850 körül</th><th>1910 körül</th></tr><tr><td>Amszterdam</td><td>217 000</td><td>224 000</td><td>574 000</td></tr><tr><td>Bécs</td><td>247 000</td><td>444 000</td><td>2 034 000</td></tr><tr><td>Berlin</td><td>172 000</td><td>419 000</td><td>2 071 000</td></tr><tr><td>Hamburg</td><td>130 000</td><td>132 000</td><td>931 000</td></tr><tr><td>Liverpool</td><td>80 000</td><td>376 000</td><td>753 000</td></tr><tr><td>London</td><td>1 117 000</td><td>2 685 000</td><td>7 256 000</td></tr><tr><td>Ogyessza</td><td>6 000</td><td>90 000</td><td>506 000</td></tr><tr><td>Párizs</td><td>581 000</td><td>1 053 000</td><td>2 888 000</td></tr><tr><td>Varsó</td><td>100 000</td><td>160 000</td><td>872 000</td></tr></table> Néhány nagyobb európai város népessége (fő) Vitassuk meg, milyen okok miatt növekedett meg a városok népessége az időszakban! • Hogyan hathatott mindez a városok szerkezetére, az infrastruktúra-fejlesztésekre? • Mit jelentett a belső migráció?		1800 körül	1850 körül	1910 körül	Amszterdam	217 000	224 000	574 000	Bécs	247 000	444 000	2 034 000	Berlin	172 000	419 000	2 071 000	Hamburg	130 000	132 000	931 000	Liverpool	80 000	376 000	753 000	London	1 117 000	2 685 000	7 256 000	Ogyessza	6 000	90 000	506 000	Párizs	581 000	1 053 000	2 888 000	Varsó	100 000	160 000	872 000	Néhány nagyobb európai város népessége (1800, 1850, 1910) D3	A táblázat alatt lévő kérdések nem annak adataira vonatkoznak, hanem az okokat elemeztetik. Emeltszintű érettségihez is megfelelő feladat.
	1800 körül	1850 körül	1910 körül																																								
Amszterdam	217 000	224 000	574 000																																								
Bécs	247 000	444 000	2 034 000																																								
Berlin	172 000	419 000	2 071 000																																								
Hamburg	130 000	132 000	931 000																																								
Liverpool	80 000	376 000	753 000																																								
London	1 117 000	2 685 000	7 256 000																																								
Ogyessza	6 000	90 000	506 000																																								
Párizs	581 000	1 053 000	2 888 000																																								
Varsó	100 000	160 000	872 000																																								
27.	<table><tr><td>1861–1870</td><td>2 315 000 fő</td></tr><tr><td>1871–1880</td><td>2 812 000 fő</td></tr><tr><td>1881–1890</td><td>5 246 000 fő</td></tr><tr><td>1891–1900</td><td>3 687 000 fő</td></tr><tr><td>1901–1910</td><td>8 795 000 fő</td></tr></table> Bevándorlás az Egyesült Államokba Számítsuk ki, hogy évente átlagosan hányan vándoroltak be az Egyesült Államokba egy adott évtizedben! • Mekkora volt a napi bevándorlók átlagos aránya?	1861–1870	2 315 000 fő	1871–1880	2 812 000 fő	1881–1890	5 246 000 fő	1891–1900	3 687 000 fő	1901–1910	8 795 000 fő	Bevándorlás az Egyesült Államokba D4	Kérdés: tízéves adatokból éves és napi adatok számolása. Összehasonlítási alap és európai okok keresése nélkül ennek nincs értelme. Ez a feladat inkább matematika órára való, itt öncélú. Az újgenerációs tankönyvbe az okokra vonatkozó kérdés került be.																														
1861–1870	2 315 000 fő																																										
1871–1880	2 812 000 fő																																										
1881–1890	5 246 000 fő																																										
1891–1900	3 687 000 fő																																										
1901–1910	8 795 000 fő																																										

31.	<table><tr><td>1839-1842 első ópiumháború</td><td>A britek öt kikötő megnyitására és Hongkong átadására kényszerítik Kínát.</td></tr><tr><td>1850-1864 tajping felkelés</td><td>A vallási ihletésű parasztfelkelést a császári hatalom csak nagy nehézségek árán fojtja el.</td></tr><tr><td>1856-1860 második ópiumháború</td><td>A brit és francia csapatok további kikötők megnyitását erőltetik az országra.</td></tr><tr><td>1883-1885 francia-kínai háború</td><td>A francia csapatok győzelmével Kína végképp lemond Vietnammról.</td></tr><tr><td>1894-1895 japán-kínai háború</td><td>Japán megszállja Tajvan szigetét, Korea átmenetileg függetlenné válik. (Japán 1920-ban veszi védnökség alá az országot.)</td></tr><tr><td>1895-1899 egyenlőtlen szerződések Kína és egyes európai országok között</td><td>Oroszország jogot kap a mandzsúriai vasútvonal kiépítésére, és megszerez egy flottabázist (Port Arthur).</td></tr><tr><td>1899 a „nyitott kapuk” elvének meghirdetése</td><td>Az Egyesült Államok szabad kereskedelmet hirdet a kínai területen.</td></tr><tr><td>1899-1901 bokszerfelkelés, a kifejezés az „Igazság és Harmónia Ökleinek Társasága” mozgalom nevéből származik</td><td>Az idegenellenes felkelést, amelyet kezdetben a császári udvar is támogatott, egy nemzetközi haderő veri le. Kína végleg elveszti szuverenitását, egyes falvakban német csapatok véres megtorlást hajtanak végre.</td></tr><tr><td>1904-1905</td><td>Port Arthur a japánok kezébe kerül, és megszerzik a Mandzsúria feletti befolyást.</td></tr></table> Kína félgymattá válásának folyamata	1839-1842 első ópiumháború	A britek öt kikötő megnyitására és Hongkong átadására kényszerítik Kínát.	1850-1864 tajping felkelés	A vallási ihletésű parasztfelkelést a császári hatalom csak nagy nehézségek árán fojtja el.	1856-1860 második ópiumháború	A brit és francia csapatok további kikötők megnyitását erőltetik az országra.	1883-1885 francia-kínai háború	A francia csapatok győzelmével Kína végképp lemond Vietnammról.	1894-1895 japán-kínai háború	Japán megszállja Tajvan szigetét, Korea átmenetileg függetlenné válik. (Japán 1920-ban veszi védnökség alá az országot.)	1895-1899 egyenlőtlen szerződések Kína és egyes európai országok között	Oroszország jogot kap a mandzsúriai vasútvonal kiépítésére, és megszerez egy flottabázist (Port Arthur).	1899 a „nyitott kapuk” elvének meghirdetése	Az Egyesült Államok szabad kereskedelmet hirdet a kínai területen.	1899-1901 bokszerfelkelés, a kifejezés az „Igazság és Harmónia Ökleinek Társasága” mozgalom nevéből származik	Az idegenellenes felkelést, amelyet kezdetben a császári udvar is támogatott, egy nemzetközi haderő veri le. Kína végleg elveszti szuverenitását, egyes falvakban német csapatok véres megtorlást hajtanak végre.	1904-1905	Port Arthur a japánok kezébe kerül, és megszerzik a Mandzsúria feletti befolyást.	Kína félgymattá válásának folyamata (kronológiai táblázat) Az újgenerációs tankönyvből kivették. K	Az orosz-japán háború hiányzik a kronológiából, csak az évszám szerepel. Az „Igazság és Harmónia Ökleinek Társasága” nem megfelelő fordítás, „igazságos harmónia...” - ként szokás használni a nevet. Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.
1839-1842 első ópiumháború	A britek öt kikötő megnyitására és Hongkong átadására kényszerítik Kínát.																				
1850-1864 tajping felkelés	A vallási ihletésű parasztfelkelést a császári hatalom csak nagy nehézségek árán fojtja el.																				
1856-1860 második ópiumháború	A brit és francia csapatok további kikötők megnyitását erőltetik az országra.																				
1883-1885 francia-kínai háború	A francia csapatok győzelmével Kína végképp lemond Vietnammról.																				
1894-1895 japán-kínai háború	Japán megszállja Tajvan szigetét, Korea átmenetileg függetlenné válik. (Japán 1920-ban veszi védnökség alá az országot.)																				
1895-1899 egyenlőtlen szerződések Kína és egyes európai országok között	Oroszország jogot kap a mandzsúriai vasútvonal kiépítésére, és megszerez egy flottabázist (Port Arthur).																				
1899 a „nyitott kapuk” elvének meghirdetése	Az Egyesült Államok szabad kereskedelmet hirdet a kínai területen.																				
1899-1901 bokszerfelkelés, a kifejezés az „Igazság és Harmónia Ökleinek Társasága” mozgalom nevéből származik	Az idegenellenes felkelést, amelyet kezdetben a császári udvar is támogatott, egy nemzetközi haderő veri le. Kína végleg elveszti szuverenitását, egyes falvakban német csapatok véres megtorlást hajtanak végre.																				
1904-1905	Port Arthur a japánok kezébe kerül, és megszerzik a Mandzsúria feletti befolyást.																				
34.	<table><tr><td>1. Vasútépítés</td></tr><tr><td>2. Közegészségügy</td></tr><tr><td>3. Közszolgáltatás</td></tr><tr><td>4. Közoktatás</td></tr><tr><td>5. Kötelező társadalombiztosítás (betegség-, baleset- és nyugdíjbiztosítás)</td></tr></table> A polgári állam bővülő feladatai. (Az egyes feladatkörök országonként eltértek, például az Egyesült Államokban a vasutak zöme magántársaságok kezében volt, Nagy-Britanniában pedig a munkások öngazgató szervezeteinek a kezében hagyták meg a segélypénztárakat)	1. Vasútépítés	2. Közegészségügy	3. Közszolgáltatás	4. Közoktatás	5. Kötelező társadalombiztosítás (betegség-, baleset- és nyugdíjbiztosítás)	A polgári állam bővülő feladatai X1	Szemléletesebb lenne egy ábrát készíteni erről, nem táblázatba való. Ez egy látszattáblázat, lényegében csak felsorolás, illetve hiányzik a közszolgáltatás kategóriájának értelmezése. Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.													
1. Vasútépítés																					
2. Közegészségügy																					
3. Közszolgáltatás																					
4. Közoktatás																					
5. Kötelező társadalombiztosítás (betegség-, baleset- és nyugdíjbiztosítás)																					
36.	<table><tr><th>Ország</th><th>Év</th><th>Százalék</th></tr><tr><td>Ausztria</td><td>1911</td><td>25,4</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>1914</td><td>16,8</td></tr><tr><td>Németország</td><td>1912</td><td>34,8</td></tr><tr><td>Nagy-Britannia</td><td>1910</td><td>6,4</td></tr><tr><td>Olaszország</td><td>1913</td><td>17,6</td></tr></table> A baloldali pártok szavazatai Európában az első világháború előtt Mely társadalmi réteg szavazataira számíthatott elsősorban a baloldal? • Milyen programmal léptek fel a szociáldemokrata pártok? • Mi biztosította a baloldal szervezettségét?	Ország	Év	Százalék	Ausztria	1911	25,4	Franciaország	1914	16,8	Németország	1912	34,8	Nagy-Britannia	1910	6,4	Olaszország	1913	17,6	A baloldali pártok szavazatai Európában az első világháború előtt P2	A kérdések nem a táblázatra vonatkoznak. A választók körének szélességével összevetve lenne értelme a táblázatnak.
Ország	Év	Százalék																			
Ausztria	1911	25,4																			
Franciaország	1914	16,8																			
Németország	1912	34,8																			
Nagy-Britannia	1910	6,4																			
Olaszország	1913	17,6																			

39.	<table><tr><th colspan="2">A zsidóság aránya a közép-európai nagyvárosokban (1910)</th></tr><tr><td>Berlin</td><td>3,9%</td></tr><tr><td>Bécs</td><td>8,6%</td></tr><tr><td>Budapest</td><td>23,1%</td></tr><tr><td>Prága</td><td>8,1%</td></tr><tr><td>Varsó</td><td>39,2%</td></tr></table>	A zsidóság aránya a közép-európai nagyvárosokban (1910)		Berlin	3,9%	Bécs	8,6%	Budapest	23,1%	Prága	8,1%	Varsó	39,2%	A zsidóság aránya a közép-európai nagyvárosokban (1910) E1	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. A táblázat alatt az asszimilációval kapcsolatos magyarázat olvasható. A táblázatot pl. újabb oszloppal kellene bővíteni, hogy lássuk az asszimiláció és az urbanizáció hatását.																			
A zsidóság aránya a közép-európai nagyvárosokban (1910)																																		
Berlin	3,9%																																	
Bécs	8,6%																																	
Budapest	23,1%																																	
Prága	8,1%																																	
Varsó	39,2%																																	
54.	<table><tr><td>1861–1865</td><td>A Schmerling-provizórium idején átmenetileg visszaállt az abszolutizmus, Schmerling államminiszter csak a februári pátenst elfogadása után akart tárgyalni a magyarokkal.</td></tr><tr><td>1865. április–május</td><td>Deák újságcikkekben fejtette ki véleményét a közös ügyekről.</td></tr><tr><td>1865. július</td><td>Ferenc József elbocsátotta Schmerling államminisztert, és összehívta az országgyűlést.</td></tr><tr><td>1865. december – 1866. március</td><td>Az országgyűlésben a Deák-párt lett a legerősebb erő, a kiegyezési törvények előkészítésére egy bizottság alakult. A bizottság munkáját Andrássy Gyula gróf hangolta össze.</td></tr><tr><td>1866. június – július</td><td>A Habsburg-csapatok súlyos vereséget szenvedtek a poroszoktól a német egységért vívott háborúban.</td></tr><tr><td>1867. február</td><td>Az uralkodó Andrássy Gyulát nevezte ki felelős magyar miniszterelnöknek. A kormány tagjai között két egykor halálra ítélt és jelképesen felakasztott, és négy börtönt vagy emigrációt megjáró miniszter is helyet kapott.</td></tr><tr><td>1867. május</td><td>Kossuth Kasszandra-levelében a közvélemény elé tárta elutasító álláspontját, és bírálta Deák jogfeladását. Az országgyűlés ennek ellenére megszavazta a közös ügyekről szóló javaslatot.</td></tr><tr><td>1867. június</td><td>Ferenc Józsefet megkoronázzák a budai Mátyás-templomban.</td></tr></table> A kiegyezéshez vezető nemzetközi és politikai események	1861–1865	A Schmerling-provizórium idején átmenetileg visszaállt az abszolutizmus, Schmerling államminiszter csak a februári pátenst elfogadása után akart tárgyalni a magyarokkal.	1865. április–május	Deák újságcikkekben fejtette ki véleményét a közös ügyekről.	1865. július	Ferenc József elbocsátotta Schmerling államminisztert, és összehívta az országgyűlést.	1865. december – 1866. március	Az országgyűlésben a Deák-párt lett a legerősebb erő, a kiegyezési törvények előkészítésére egy bizottság alakult. A bizottság munkáját Andrássy Gyula gróf hangolta össze.	1866. június – július	A Habsburg-csapatok súlyos vereséget szenvedtek a poroszoktól a német egységért vívott háborúban.	1867. február	Az uralkodó Andrássy Gyulát nevezte ki felelős magyar miniszterelnöknek. A kormány tagjai között két egykor halálra ítélt és jelképesen felakasztott, és négy börtönt vagy emigrációt megjáró miniszter is helyet kapott.	1867. május	Kossuth Kasszandra-levelében a közvélemény elé tárta elutasító álláspontját, és bírálta Deák jogfeladását. Az országgyűlés ennek ellenére megszavazta a közös ügyekről szóló javaslatot.	1867. június	Ferenc Józsefet megkoronázzák a budai Mátyás-templomban.	A kiegyezéshez vezető nemzetközi és politikai események K1	A teljesebb kép érdekében érdemesebb lett volna legalább 1859-ig visszamenni (olasz-francia-osztrák háború, Bach menesztése, 1861-es országgyűlés). Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Ezt nem tartjuk táblázatnak, ez egy áttekintő kronológia, apró betűs kiegészítés a tankönyvi főszöveghez.															
1861–1865	A Schmerling-provizórium idején átmenetileg visszaállt az abszolutizmus, Schmerling államminiszter csak a februári pátenst elfogadása után akart tárgyalni a magyarokkal.																																	
1865. április–május	Deák újságcikkekben fejtette ki véleményét a közös ügyekről.																																	
1865. július	Ferenc József elbocsátotta Schmerling államminisztert, és összehívta az országgyűlést.																																	
1865. december – 1866. március	Az országgyűlésben a Deák-párt lett a legerősebb erő, a kiegyezési törvények előkészítésére egy bizottság alakult. A bizottság munkáját Andrássy Gyula gróf hangolta össze.																																	
1866. június – július	A Habsburg-csapatok súlyos vereséget szenvedtek a poroszoktól a német egységért vívott háborúban.																																	
1867. február	Az uralkodó Andrássy Gyulát nevezte ki felelős magyar miniszterelnöknek. A kormány tagjai között két egykor halálra ítélt és jelképesen felakasztott, és négy börtönt vagy emigrációt megjáró miniszter is helyet kapott.																																	
1867. május	Kossuth Kasszandra-levelében a közvélemény elé tárta elutasító álláspontját, és bírálta Deák jogfeladását. Az országgyűlés ennek ellenére megszavazta a közös ügyekről szóló javaslatot.																																	
1867. június	Ferenc Józsefet megkoronázzák a budai Mátyás-templomban.																																	
61.	<table><tr><th rowspan="2">Népességcsoport</th><th colspan="2">A tanköteles korú gyermekek iskolába járási aránya</th><th>A 6 éven felüli írni-olvasni tudók aránya</th></tr><tr><th>a kiegyezés idején</th><th>a századfordulón</th><th>1910-ben</th></tr><tr><td>Magyarok</td><td>54%</td><td>81%</td><td>79%</td></tr><tr><td>Németek</td><td>68%</td><td>89%</td><td>82%</td></tr><tr><td>Szlovákok</td><td>51%</td><td>84%</td><td>70%</td></tr><tr><td>Románok</td><td>30%</td><td>64%</td><td>33%</td></tr><tr><td>Szerbek</td><td>36%</td><td>78%</td><td>48%</td></tr><tr><td>Ruszinok</td><td>nincs adat</td><td>61%</td><td>28%</td></tr></table>	Népességcsoport	A tanköteles korú gyermekek iskolába járási aránya		A 6 éven felüli írni-olvasni tudók aránya	a kiegyezés idején	a századfordulón	1910-ben	Magyarok	54%	81%	79%	Németek	68%	89%	82%	Szlovákok	51%	84%	70%	Románok	30%	64%	33%	Szerbek	36%	78%	48%	Ruszinok	nincs adat	61%	28%	Tanköteles korú gyermekek iskolába járási aránya (1867, 1900), ill. 6 éven felüli írni-olvasni tudók aránya (1910) nemzetiségekre bontva D5	Közös kérdések a 61. oldal másik táblázatával, valamint a népoktatási törvény részletére vonatkozóan.
Népességcsoport	A tanköteles korú gyermekek iskolába járási aránya		A 6 éven felüli írni-olvasni tudók aránya																															
	a kiegyezés idején	a századfordulón	1910-ben																															
Magyarok	54%	81%	79%																															
Németek	68%	89%	82%																															
Szlovákok	51%	84%	70%																															
Románok	30%	64%	33%																															
Szerbek	36%	78%	48%																															
Ruszinok	nincs adat	61%	28%																															

61.	Az írni-olvasni tudás aránya az össznépességen belül <table><tr><td>1869</td><td>1910</td></tr><tr><td>32,8%</td><td>68,7%</td></tr></table> • Fogalmazzuk meg a források segítségével, mire törekedett a korszak oktatáspolitikája! • Mennyiben tekinthető sikeresnek a törekvés? • Miről intézkedett a törvény? • Vitassuk meg, miért érintette eltérően az oktatási reform a különböző nemzetiségeket!	1869	1910	32,8%	68,7%	Az írni-olvasni tudás aránya az össznépességen belül (1869, 1910) D6 Közös kérdések a 61. oldal másik táblázatával, valamint a népoktatási törvény részletére vonatkozóan. Hasznos lenne nemzetközi adat is viszonyítási alapnak. A 4. kérdés megválaszolásához további adatok közlését javasoljuk (urbanizáció, csonka társadalmak). Az adatok az elmozdulást jól érzékeltetik. Érdeemes lenne rákérdezni, miként lehetséges, hogy többen jártak iskolába 1900-ban, mint ahányan tudnak írni-olvasni 1910-ben.																				
1869	1910																									
32,8%	68,7%																									
63.	<table><tr><th>Év</th><th>Ipari üzemek állami segélyezése (átlagos évi összeg ezer koronában)</th><th>Ipari szakoktatásra fordított állami kiadás (átlagos évi összeg ezer koronában)</th></tr><tr><td>1881–1890</td><td>126</td><td>366</td></tr><tr><td>1891–1899</td><td>487</td><td>1105</td></tr><tr><td>1900–1906</td><td>2300</td><td>2450</td></tr><tr><td>1907–1914</td><td>6773</td><td>4432</td></tr></table> Az állami ipartámogatás Magyarországon (1881–1914) • Milyen általános tendencia jellemezte az állami gazdaságpolitikát? • Állapítsuk meg, mekkora arányú elmozdulás történt az időszakban!	Év	Ipari üzemek állami segélyezése (átlagos évi összeg ezer koronában)	Ipari szakoktatásra fordított állami kiadás (átlagos évi összeg ezer koronában)	1881–1890	126	366	1891–1899	487	1105	1900–1906	2300	2450	1907–1914	6773	4432	Állami ipartámogatás Magyarországon (1881-1914) G2 Megválaszolható kérdések a tendenciára, és a növekedés arányára vonatkozóan.									
Év	Ipari üzemek állami segélyezése (átlagos évi összeg ezer koronában)	Ipari szakoktatásra fordított állami kiadás (átlagos évi összeg ezer koronában)																								
1881–1890	126	366																								
1891–1899	487	1105																								
1900–1906	2300	2450																								
1907–1914	6773	4432																								
64.	<table><tr><th>Év</th><th>Vasútvonalak hossza (km)</th><th>Utasok száma (millió fő)</th><th>Áruforgalom (millió tonna)</th></tr><tr><td>1864</td><td>1945</td><td>1,8</td><td>2,0</td></tr><tr><td>1876</td><td>6682</td><td>9,2</td><td>9,0</td></tr><tr><td>1890</td><td>11 246</td><td>29,0</td><td>19,0</td></tr><tr><td>1900</td><td>17 108</td><td>64,0</td><td>40,0</td></tr><tr><td>1913</td><td>21 806</td><td>166,0</td><td>77,2</td></tr></table> A magyarországi vasutak szállítási teljesítménye • Állapítsuk meg az egyes szakaszok növekedésének az arányait! • Mikor volt a legnagyobb ütemű fejlődés? • Nézzük meg az egyes szakaszok bővítésének irányait a történelmi atlaszban!	Év	Vasútvonalak hossza (km)	Utasok száma (millió fő)	Áruforgalom (millió tonna)	1864	1945	1,8	2,0	1876	6682	9,2	9,0	1890	11 246	29,0	19,0	1900	17 108	64,0	40,0	1913	21 806	166,0	77,2	A magyarországi vasutak szállítási teljesítménye (Utasok száma, áruforgalom, továbbá a vonalak hossza, bár a cím erre nem utal.) G3 Az 1. és a 3. kérdés túl általános, továbbá az 1. kérdésre adható válaszok félrevezetőek, hiszen a szakaszok hossza nem azonos, így a növekedés üteme nem összevethető, ebből adódóan a 2. kérdés is félrevezető. A szakasz kifejezés nem szerencsés, egyébként a táblázat jól elemezhető.
Év	Vasútvonalak hossza (km)	Utasok száma (millió fő)	Áruforgalom (millió tonna)																							
1864	1945	1,8	2,0																							
1876	6682	9,2	9,0																							
1890	11 246	29,0	19,0																							
1900	17 108	64,0	40,0																							
1913	21 806	166,0	77,2																							

65.	<table><tr><th>Bank</th><th>1880</th><th>1890</th><th>1900</th></tr><tr><td>Pesti Magyar Kereskedelmi Bank</td><td>38</td><td>149</td><td>503</td></tr><tr><td>Pesti Hazai Első Takarékpénztár</td><td>135</td><td>249</td><td>481</td></tr><tr><td>Magyar Jelzáloghitelbank</td><td>110</td><td>190</td><td>430</td></tr><tr><td>Magyar Általános Hitelbank</td><td>72</td><td>79</td><td>178</td></tr><tr><td>Magyar Leszámlító és Pénzváltó Bank</td><td>19</td><td>59</td><td>110</td></tr></table> A nagybankok tőkeerejének növekedése (millió korona)	Bank	1880	1890	1900	Pesti Magyar Kereskedelmi Bank	38	149	503	Pesti Hazai Első Takarékpénztár	135	249	481	Magyar Jelzáloghitelbank	110	190	430	Magyar Általános Hitelbank	72	79	178	Magyar Leszámlító és Pénzváltó Bank	19	59	110	A nagybankok tőkeerejének növekedése (1880, 1890, 1900). G4	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Az újgenerációs tankönyvbe a bankok tőkeerejének növekedésére vonatkozó kérdés került be.																				
Bank	1880	1890	1900																																												
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank	38	149	503																																												
Pesti Hazai Első Takarékpénztár	135	249	481																																												
Magyar Jelzáloghitelbank	110	190	430																																												
Magyar Általános Hitelbank	72	79	178																																												
Magyar Leszámlító és Pénzváltó Bank	19	59	110																																												
65.	<table><tr><th>Iparág</th><th>1898</th><th>1906</th><th>1913</th></tr><tr><td>Élelmiszeripar</td><td>646,0</td><td>931,1</td><td>1235,6</td></tr><tr><td>Vas- és fémipar</td><td>194,0</td><td>305,3</td><td>502,3</td></tr><tr><td>Gép-, jármű-, villamossági és műszeripar</td><td>141,1</td><td>208,8</td><td>262,9</td></tr><tr><td>Vegyipar</td><td>83,8</td><td>158,1</td><td>230,8</td></tr><tr><td>Textilipar</td><td>53,5</td><td>152,5</td><td>194,3</td></tr><tr><td>Faipar</td><td>96,7</td><td>165,0</td><td>187,1</td></tr><tr><td>Építőanyag-ipar</td><td>51,3</td><td>95,1</td><td>121,0</td></tr><tr><td>Bőr- és ruházati ipar</td><td>51,2</td><td>116,5</td><td>110,5</td></tr><tr><td>Papír- és nyomdaipar</td><td>33,1</td><td>74,5</td><td>97,7</td></tr><tr><td>Gyárilpar összesen</td><td>1350,7</td><td>2206,9</td><td>2942,2</td></tr></table> A gyárilpar termelési értéke Magyarországon millió koronában (1898–1913) • Állapítsuk meg az egyes iparágak növekedésének arányait! • Mely ágazatok teljesítettek a legjobban? • Hol történt szerényebb ütemű fejlődés? • Vitassuk meg az okokat!	Iparág	1898	1906	1913	Élelmiszeripar	646,0	931,1	1235,6	Vas- és fémipar	194,0	305,3	502,3	Gép-, jármű-, villamossági és műszeripar	141,1	208,8	262,9	Vegyipar	83,8	158,1	230,8	Textilipar	53,5	152,5	194,3	Faipar	96,7	165,0	187,1	Építőanyag-ipar	51,3	95,1	121,0	Bőr- és ruházati ipar	51,2	116,5	110,5	Papír- és nyomdaipar	33,1	74,5	97,7	Gyárilpar összesen	1350,7	2206,9	2942,2	A gyárilpar termelési értéke Magyarországon (1898-1913). G5	Az 1. kérdés túl általános, a 4. megválaszolásához rengeteg háttérismeretre lenne szükség, amit a tankönyv nem tartalmaz. Ezt más helyen is tapasztaljuk, a vitához szempontokat kellene adni, de a könyv ezekkel nem szolgál.
Iparág	1898	1906	1913																																												
Élelmiszeripar	646,0	931,1	1235,6																																												
Vas- és fémipar	194,0	305,3	502,3																																												
Gép-, jármű-, villamossági és műszeripar	141,1	208,8	262,9																																												
Vegyipar	83,8	158,1	230,8																																												
Textilipar	53,5	152,5	194,3																																												
Faipar	96,7	165,0	187,1																																												
Építőanyag-ipar	51,3	95,1	121,0																																												
Bőr- és ruházati ipar	51,2	116,5	110,5																																												
Papír- és nyomdaipar	33,1	74,5	97,7																																												
Gyárilpar összesen	1350,7	2206,9	2942,2																																												
69.	<table><tr><th></th><th>1840</th><th>1880</th><th>1890</th><th>1910</th></tr><tr><td>A zsidó népesség létszáma Magyarországon</td><td>240 000</td><td>638 000</td><td>725 000</td><td>911 000</td></tr></table> Százalék A zsidók számaránya néhány értelmiségi munkakörben, 1910 (országos adat)		1840	1880	1890	1910	A zsidó népesség létszáma Magyarországon	240 000	638 000	725 000	911 000	A zsidó népesség létszáma Magyarországon (1840, 1880, 1890, 1910), ill. A zsidók számaránya néhány értelmiségi munkakörben (1910) – diagram. E2	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. A számarány megadásának akkor van értelme, ha a tankönyv utal a zsidóság országos számarányára.																																		
	1840	1880	1890	1910																																											
A zsidó népesség létszáma Magyarországon	240 000	638 000	725 000	911 000																																											

71.	<table><tr><th></th><th>1869</th><th>1880</th><th>1900</th><th>1910</th></tr><tr><td></td><td>270 000</td><td>371 000</td><td>733 000</td><td>880 000</td></tr><tr><td>Pest</td><td>200 000</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Buda</td><td>54 000</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Óbuda</td><td>16 000</td><td></td><td></td><td></td></tr></table> A főváros lakosságszáma a dualizmus korában (fő) (nem a mai közigazgatási határok között) Állapítsuk meg a térkép és a táblázat segítségével a főváros fejlődésének ütemét! • Mely iparágak összpontosultak Budapesten? • Tárjuk fel a főváros gazdaságának térbeli sajátosságait!		1869	1880	1900	1910		270 000	371 000	733 000	880 000	Pest	200 000				Buda	54 000				Óbuda	16 000				A főváros lakosságszáma a dualizmus korában (1869, 1880, 1900, 1910). D7	A mellékelt térképpel közösen kell értelmezni. Az 1. kérdés jól megválaszolható.					
	1869	1880	1900	1910																													
	270 000	371 000	733 000	880 000																													
Pest	200 000																																
Buda	54 000																																
Óbuda	16 000																																
ÚJ! 75.	<table><tr><th>A város neve</th><th>Lakosság</th></tr><tr><td>Szeged</td><td>118 000</td></tr><tr><td>Szabadka</td><td>95 000</td></tr><tr><td>Debrecen</td><td>93 000</td></tr><tr><td>Pozsony</td><td>78 000</td></tr><tr><td>Temesvár</td><td>73 000</td></tr><tr><td>Kecskemét</td><td>67 000</td></tr><tr><td>Nagyvárad</td><td>64 000</td></tr><tr><td>Arad</td><td>63 000</td></tr><tr><td>Hódmezővásárhely</td><td>62 000</td></tr><tr><td>Kolozsvár</td><td>61 000</td></tr><tr><td>Újpest</td><td>55 000</td></tr><tr><td>Miskolc</td><td>52 000</td></tr><tr><td>Pécs</td><td>50 000</td></tr><tr><td>Fiume</td><td>50 000</td></tr></table> Legnépesebb városaink sorrendje a lakosság száma szerint 1900-ban Mely városok találhatók ma is Magyarország területén?	A város neve	Lakosság	Szeged	118 000	Szabadka	95 000	Debrecen	93 000	Pozsony	78 000	Temesvár	73 000	Kecskemét	67 000	Nagyvárad	64 000	Arad	63 000	Hódmezővásárhely	62 000	Kolozsvár	61 000	Újpest	55 000	Miskolc	52 000	Pécs	50 000	Fiume	50 000	A legnépesebb városaink sorrendje a lakosság száma szerint 1900-ban D8	Budapest kimaradt, ellenben Újpest szerepel, ehhez elkelne valami magyarázat vagy feladat, például összevetni a 71. oldal táblázatával.
A város neve	Lakosság																																
Szeged	118 000																																
Szabadka	95 000																																
Debrecen	93 000																																
Pozsony	78 000																																
Temesvár	73 000																																
Kecskemét	67 000																																
Nagyvárad	64 000																																
Arad	63 000																																
Hódmezővásárhely	62 000																																
Kolozsvár	61 000																																
Újpest	55 000																																
Miskolc	52 000																																
Pécs	50 000																																
Fiume	50 000																																
75.	<table><tr><th></th><th>1869</th><th>1890</th><th>1910</th></tr><tr><td>Mezőgazdaság</td><td>75,8%</td><td>67,5%</td><td>60,1%</td></tr><tr><td>Ipar</td><td>10,0%</td><td>12,9%</td><td>18,3%</td></tr><tr><td>Kereskedelem, hitel, szállítás</td><td>1,9%</td><td>3,6%</td><td>6,0%</td></tr><tr><td>Napszámosok</td><td>2,7%</td><td>4,3%</td><td>2,6%</td></tr><tr><td>Egyéb (szolgáltatás)</td><td>9,6%</td><td>11,8%</td><td>13,0%</td></tr><tr><td>Összesen</td><td>100,0%</td><td>100,0%</td><td>100,0%</td></tr></table> Az aktív népesség megoszlása Magyarországon (Horvátország nélkül) fő gazdasági ágak szerint • Hogyan módosult a társadalom foglalkoztatási szerkezete? • Milyen folyamatok álltak ennek hátterében? • Melyik korszakra volt jellemző az agrár-ipari foglalkoztatás?		1869	1890	1910	Mezőgazdaság	75,8%	67,5%	60,1%	Ipar	10,0%	12,9%	18,3%	Kereskedelem, hitel, szállítás	1,9%	3,6%	6,0%	Napszámosok	2,7%	4,3%	2,6%	Egyéb (szolgáltatás)	9,6%	11,8%	13,0%	Összesen	100,0%	100,0%	100,0%	Az aktív népesség megoszlása Magyarországon (Horvátország nélkül) fő gazdasági ágak szerint Nem biztos, hogy értik a diákok, hogy ebben az összefüggésben mi az aktív, illetve nem tudjuk, hogy az aktív népesség az össznépességén belül mekkora arányt jelent. G6	Túl általános és a táblázat alapján nem megválaszolható a 2. kérdés, ill. a 3. kérdés diákok számára nehezen értelmezhető. A napszámosok kategória félrevezető, mert nem tekinthető gazdasági ágazatnak.		
	1869	1890	1910																														
Mezőgazdaság	75,8%	67,5%	60,1%																														
Ipar	10,0%	12,9%	18,3%																														
Kereskedelem, hitel, szállítás	1,9%	3,6%	6,0%																														
Napszámosok	2,7%	4,3%	2,6%																														
Egyéb (szolgáltatás)	9,6%	11,8%	13,0%																														
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%																														

77.	<table><thead><tr><th>Hold (1 hold = 0,575 hektár)</th><th>Gazdaságok száma</th><th>Gazdaságok területe (százalék)</th></tr></thead><tbody><tr><td>0-5</td><td>1 275 186</td><td>7,52</td></tr><tr><td>5-10</td><td>458 083</td><td>11,64</td></tr><tr><td>10-20</td><td>585 135</td><td>18,75</td></tr><tr><td>20-50</td><td>205 100</td><td>20,42</td></tr><tr><td>50-100</td><td>36 007</td><td>7,81</td></tr><tr><td>100-200</td><td>10 269</td><td>4,26</td></tr><tr><td>200-1000</td><td>9 590</td><td>10,88</td></tr><tr><td>1000 hold felett</td><td>5 769</td><td>18,74</td></tr></tbody></table> A gazdaságok és területük megoszlása nagyságkategóriák szerint 1895-ben. A 10 hold alatti birtoknagyság még gyűlöltetés megjelölését nyújtott a családok- nak, a 20 hold körüli birtok már szerény jövedelmet biztosított. Az 50 hold feletti birtokos a gazdoparasztsághoz tartozott, míg a 200 hold feletti birtokok már „úri birtokok” számítottak. Állapítsuk meg, mi jellemezte a birtokviszo- nyokat a századfordulón! • Miért tekinthetjük torznak a birtokmegoszlást? • Számítsuk ki, hogy a birtokosok hány százaléka gazdálkodott 10 hold alatti birtokon! • Mekkora volt az úri bir- tokosok aránya?	Hold (1 hold = 0,575 hektár)	Gazdaságok száma	Gazdaságok területe (százalék)	0-5	1 275 186	7,52	5-10	458 083	11,64	10-20	585 135	18,75	20-50	205 100	20,42	50-100	36 007	7,81	100-200	10 269	4,26	200-1000	9 590	10,88	1000 hold felett	5 769	18,74	A gazdaságok száma és területük megoszlása nagyságkategóriák szerint 1895-ben G7	A táblázat alatt a nagyságkategóriákhoz tartozó magyarázat olvasható. A kérdések a táblázat alapján megválaszolhatók. A torz rendszerre vonatkozó kérdésnél felvetődik, hogy honnan ismernék diákok a nem torz birtokszerkezetet. Fontosabb lett volna a két oszlopból következtetéseket levonni (0,166 % birtokolja a területek 18,74 %-át).																							
Hold (1 hold = 0,575 hektár)	Gazdaságok száma	Gazdaságok területe (százalék)																																																			
0-5	1 275 186	7,52																																																			
5-10	458 083	11,64																																																			
10-20	585 135	18,75																																																			
20-50	205 100	20,42																																																			
50-100	36 007	7,81																																																			
100-200	10 269	4,26																																																			
200-1000	9 590	10,88																																																			
1000 hold felett	5 769	18,74																																																			
79.	<table><tbody><tr><td>Zsellérek</td><td>200</td></tr><tr><td>Munkásság</td><td>900</td></tr><tr><td>Kisbirtokos paraszt</td><td>1000</td></tr><tr><td>Megyei tisztviselő</td><td>1600-2500</td></tr><tr><td>Parlamenti képviselő</td><td>6400</td></tr></tbody></table> Évi átlagjövedelem koronában <table><tbody><tr><td>Egy kenyér</td><td>0,80</td></tr><tr><td>Egy kg disznóhús</td><td>1,8</td></tr><tr><td>Egy pár cipő</td><td>12-13</td></tr></tbody></table> Korabeli árak koronában	Zsellérek	200	Munkásság	900	Kisbirtokos paraszt	1000	Megyei tisztviselő	1600-2500	Parlamenti képviselő	6400	Egy kenyér	0,80	Egy kg disznóhús	1,8	Egy pár cipő	12-13	Évi átlagjövedelem (koronában) és Korabeli árak (koronában) G8	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Nem éves, hanem havi adatot kellett volna megadni. Jó kérdéseket lehetett volna feltenni. (pl. Mennyi kenyeret vehet egy héten egy zsellér?)																																		
Zsellérek	200																																																				
Munkásság	900																																																				
Kisbirtokos paraszt	1000																																																				
Megyei tisztviselő	1600-2500																																																				
Parlamenti képviselő	6400																																																				
Egy kenyér	0,80																																																				
Egy kg disznóhús	1,8																																																				
Egy pár cipő	12-13																																																				
79.	<table><thead><tr><th></th><th>Év</th><th>Összes kereső nő</th><th>Ipar, kereskedelem, szállítás</th><th>Közfoglalkoztat, szabad foglalkozások</th></tr></thead><tbody><tr><td rowspan="2">Franciaország</td><td>1881</td><td>32,9</td><td>30,0</td><td>26,8</td></tr><tr><td>1911</td><td>38,2</td><td>35,7</td><td>27,5</td></tr><tr><td rowspan="2">Németország</td><td>1882</td><td>36,8</td><td>22,3</td><td>18,0</td></tr><tr><td>1907</td><td>35,7</td><td>23,6</td><td>24,4</td></tr><tr><td rowspan="2">Ausztria</td><td>1880</td><td>41,2</td><td>22,8</td><td>18,8</td></tr><tr><td>1910</td><td>44,5</td><td>25,6</td><td>25,4</td></tr><tr><td rowspan="2">Magyarország</td><td>1880</td><td>26,7</td><td>9,5</td><td>10,9</td></tr><tr><td>1910</td><td>23,6</td><td>16,0</td><td>21,8</td></tr><tr><td rowspan="2">Horvátország</td><td>1880</td><td>37,4</td><td>9,0</td><td>10,9</td></tr><tr><td>1910</td><td>34,2</td><td>13,5</td><td>18,0</td></tr></tbody></table> Női foglalkoztatottság az összes kereső százalékában öt európai országban Hasonlítsuk össze az adatokat! Milyen változá- sok figyelhetők meg az időszak során? • Mennyi- re zárkózott fel Magyarország a női foglalkoz- tatottság terén a nyugati mutatókhoz? • Milyen következtetéseket vonhatunk le, ha összehason- lítjuk a magyar, az osztrák és a horvát adatokat?		Év	Összes kereső nő	Ipar, kereskedelem, szállítás	Közfoglalkoztat, szabad foglalkozások	Franciaország	1881	32,9	30,0	26,8	1911	38,2	35,7	27,5	Németország	1882	36,8	22,3	18,0	1907	35,7	23,6	24,4	Ausztria	1880	41,2	22,8	18,8	1910	44,5	25,6	25,4	Magyarország	1880	26,7	9,5	10,9	1910	23,6	16,0	21,8	Horvátország	1880	37,4	9,0	10,9	1910	34,2	13,5	18,0	Női foglalkoztatottság az összes kereső százalékában öt európai országban (1881-1910) G9	Az adatok nem mindig azonos évből származnak, ez nehezíti az összevetést. Van nemzetközi összehasonlítási lehetőség. A kiemelt oszlopok (középső, jobboldali) nehezítik az értelmezést, mert nem fedik le a teljes spektrumot. A táblázat egyes adatai eltérnek a frissen publikált adatoktól: például Ausztriában 1910- ben nem a foglalkoztatottak 44,5%-a, hanem csak 34,7%-a volt nő. 1891-ben a magyar gyáripárban dolgozók körében 26,8% volt a nők aránya a tankönyvi lényegesen alacsonyabb adatokhoz képest. Tehát egyáltalán nem volt nagy a magyar női munkavállalás lemaradása más országok hasonló mutatóihoz képest.
	Év	Összes kereső nő	Ipar, kereskedelem, szállítás	Közfoglalkoztat, szabad foglalkozások																																																	
Franciaország	1881	32,9	30,0	26,8																																																	
	1911	38,2	35,7	27,5																																																	
Németország	1882	36,8	22,3	18,0																																																	
	1907	35,7	23,6	24,4																																																	
Ausztria	1880	41,2	22,8	18,8																																																	
	1910	44,5	25,6	25,4																																																	
Magyarország	1880	26,7	9,5	10,9																																																	
	1910	23,6	16,0	21,8																																																	
Horvátország	1880	37,4	9,0	10,9																																																	
	1910	34,2	13,5	18,0																																																	

80.	
-----	--

93.	Július 23. Az Osztrák-Magyar Monarchia ultimátuma Szerbiának. A tíz pontból álló jegyzékben követelik, hogy engedélyezzék az osztrák-magyar hatóságok nyomozását Szerbia területén. Július 24. A francia köztársasági elnök és az orosz cár Péterváron személyesen egyeztet az ultimátum elutasításáról és a további lépésekről. Július 25. Szerbia elutasítja az ultimátumot. Bécs és Belgrád katonailag mozgósít egymás ellen. Oroszország titokban néhány katonai körzetben szintén elrendeli a mozgósítást. Július 28. Az Osztrák-Magyar Monarchia hadat üzen Szerbiának. Július 30. Az orosz cár teljes mozgósítást rendel el. Július 31. Németország ultimátumban követeli az orosz katonai intézkedések leállítását, majd Berlin is elrendeli az általános mozgósítást. Bécs szintén az általános mozgósítás mellett dönt. Augusztus 1. Németország hadat üzen Oroszországnak. Franciaországban is kihirdetik a teljes mozgósítást. Augusztus 3. Németország hadat üzen Franciaországnak. Belgium elutasítja, hogy területén német csapatok vonuljanak át. Augusztus 4. Nagy-Britannia a belga semlegesség megsértése miatt hadat üzen Németországnak. Augusztus 6. Az Osztrák-Magyar Monarchia hadat üzen Oroszországnak. A mozgósítás teljes harcészültséget jelent, amikor az állam előre ütemezett módon bevonultatja a hadkötelezetteket, megkezdi a csapatok felvonulását, és intézkedéseivel felkészíti a hátszínre a háborúra. Vizsgáljuk meg a világháborúhoz vezető diplomáciai lépéseket! • Vitassuk meg, miért utasította el Szerbia az ultimátumot! • Állapítsuk meg, miként járultak hozzá a konfliktus elmélyítéséhez az orosz cár katonai intézkedései! • Miért támogatta Oroszország Szerbiát? • Milyen kapcsolat volt a cári birodalom és Franciaország között? Olvassuk el a szerződésüket a tankönyv 42. oldalán! • Miért volt elkerülhetetlen a német-francia háború?	A háborúhoz vezető diplomáciai lépések kronologikus felsorolása K2	A kérdések részben korábbi tudásra hivatkoznak (német-francia ellentét), részben korábbi forrásra kérdeznek rá (orosz-francia szerződés), a forrás és ezek ismeretében megválaszolhatók.																								
98.	<table><tr><th></th><th>Verdun</th><th>Somme</th><th>Bl. Ypern</th></tr><tr><td>Antantveszteségek</td><td>377 000 fő</td><td>624 000 fő</td><td>271 000 fő</td></tr><tr><td>Német veszteségek</td><td>337 000 fő</td><td>465 000 fő</td><td>317 000 fő</td></tr></table> Eredmények <table><tr><td>1916. február-december: néhány km-es német területnyereség</td><td>1916. június-november: 45 km széles szakaszon 10 km-es előrenyomulás</td><td>1917. augusztus-november: 22 km szélességben 8 km-es előrenyomulás</td></tr></table> A nyugati front legnagyobb ütközetei (a veszteségadatok a meghaltak, az eltűntek és a sebesültek számát mutatják) Keressük meg a térképen a fenti csatákat! • Nézzünk utána az interneten, milyen emlékhelyek találhatók ezeken a helyszíneken! • Keressünk hasonló első világháborús emlékhelyeket és emlékműveket!		Verdun	Somme	Bl. Ypern	Antantveszteségek	377 000 fő	624 000 fő	271 000 fő	Német veszteségek	337 000 fő	465 000 fő	317 000 fő	1916. február-december: néhány km-es német területnyereség	1916. június-november: 45 km széles szakaszon 10 km-es előrenyomulás	1917. augusztus-november: 22 km szélességben 8 km-es előrenyomulás	A nyugati front legnagyobb ütközetei (a veszteségadatok a meghaltak, a eltűntek és a sebesültek számát mutatják). H4	Somme és Ypern esetében nem derül ki, hogy ki hajtott végre előrenyomulást. Nincs olyan kérdés, amely rávilágítana: a németek célja már nem az áttörés, hanem a „kivéreztetés”, de ők is nagy veszteségeket szenvednek el. A kérdések nem vonatkoznak a veszteségek következményeire, de jól segíthetik más országok emlékezetkultúrájának megismerését, okos böngészésre motiváló feladat.									
	Verdun	Somme	Bl. Ypern																								
Antantveszteségek	377 000 fő	624 000 fő	271 000 fő																								
Német veszteségek	337 000 fő	465 000 fő	317 000 fő																								
1916. február-december: néhány km-es német területnyereség	1916. június-november: 45 km széles szakaszon 10 km-es előrenyomulás	1917. augusztus-november: 22 km szélességben 8 km-es előrenyomulás																									
100.	<table><tr><th></th><th>Központi hatalmak</th><th>Antant-hatalmak</th></tr><tr><td>1913</td><td>170 millió dollár</td><td>824 millió dollár</td></tr><tr><td>1916</td><td>1 millió dollár</td><td>3 milliárd dollár</td></tr></table> Az Egyesült Államok kereskedelmének összértéke (kerekített adatok)		Központi hatalmak	Antant-hatalmak	1913	170 millió dollár	824 millió dollár	1916	1 millió dollár	3 milliárd dollár	Az Egyesült Államok kereskedelmének összértéke G10	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.															
	Központi hatalmak	Antant-hatalmak																									
1913	170 millió dollár	824 millió dollár																									
1916	1 millió dollár	3 milliárd dollár																									
107.	<table><tr><th></th><th>1913</th><th>1915</th><th>1916</th><th>1917</th><th>1918</th></tr><tr><td>Napszámosok</td><td>100%</td><td>63%</td><td>50%</td><td>51%</td><td>44%</td></tr><tr><td>Gyári munkások</td><td>100%</td><td>64%</td><td>56%</td><td>58%</td><td>54%</td></tr><tr><td>Tisztviselők</td><td>100%</td><td>58%</td><td>45%</td><td>37%</td><td>33%</td></tr></table> A magyar reálbérek alakulása a háború előtti bérszinthez viszonyítva Állapítsuk meg, milyen folyamat bontakozott ki a háború alatt a hátszínre! • Mikor volt a leglátványosabb az életszínvonal-zuhanás? • Melyik társadalmi réteg szenvedte meg legjobban a háborús éveket?		1913	1915	1916	1917	1918	Napszámosok	100%	63%	50%	51%	44%	Gyári munkások	100%	64%	56%	58%	54%	Tisztviselők	100%	58%	45%	37%	33%	A magyar reálbérek alakulása a háború előtti bérszinthez viszonyítva G11	Megválaszolható, részben önmagukat megválaszoló kérdések.
	1913	1915	1916	1917	1918																						
Napszámosok	100%	63%	50%	51%	44%																						
Gyári munkások	100%	64%	56%	58%	54%																						
Tisztviselők	100%	58%	45%	37%	33%																						

111.	A versailles-i tárgyalások Melyik antanthatalom szenvedte el a legnagyobb emberveszteséget a világháborúban? • Vitassuk meg, miért Franciaország követelte a leginkább a veszteségek elleni szigorú fellépést! <table><tr><th>Ország</th><th>Lakosság (millió fő)</th><th>Katonai áldozat (ezer fő)</th><th>Erőszakos úton elhunyt polgári áldozat (ezer fő)</th><th>Betegség és alultápláltság miatt elhunyt polgári áldozat (ezer fő)</th><th>Összes áldozat (ezer fő)</th><th>Az összes áldozat a lakossághoz képest (%)</th></tr><tr><td>Nagy-Britannia</td><td>45,4</td><td>700-890</td><td>17</td><td>107</td><td>826-1012</td><td>1,8-2,2</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>39,6</td><td>1360-1400</td><td>40</td><td>300</td><td>1700-1740</td><td>4,3-4,4</td></tr><tr><td>Olaszország</td><td>35,6</td><td>460-650</td><td>3,4</td><td>190</td><td>1052-1243</td><td>3-3,5</td></tr><tr><td>Egyesült Államok</td><td>92</td><td>116</td><td>kevesebb mint 1000 fő</td><td></td><td>117</td><td>0,13</td></tr></table> Az antanthatalmak világháborús embervesztesége	Ország	Lakosság (millió fő)	Katonai áldozat (ezer fő)	Erőszakos úton elhunyt polgári áldozat (ezer fő)	Betegség és alultápláltság miatt elhunyt polgári áldozat (ezer fő)	Összes áldozat (ezer fő)	Az összes áldozat a lakossághoz képest (%)	Nagy-Britannia	45,4	700-890	17	107	826-1012	1,8-2,2	Franciaország	39,6	1360-1400	40	300	1700-1740	4,3-4,4	Olaszország	35,6	460-650	3,4	190	1052-1243	3-3,5	Egyesült Államok	92	116	kevesebb mint 1000 fő		117	0,13	Az antanthatalmak világháborús emberveszteségei H5 Olaszország esetében az áldozatok száma részletezve és összesítve számszakilag nem stimmel. Zavaró, hogy nem hagyják, hogy a diák maga jöjjön rá az összefüggésre, mert a 2. kérdés ezt megadja. "Önmagukat megválaszoló kérdéseknek" neveztük őket. Megvitatni nem lehet, hogy miért Franciaország követelte a veszteségek ellenei szigorú fellépést, de az összefüggésre rá lehetne mutatni.
Ország	Lakosság (millió fő)	Katonai áldozat (ezer fő)	Erőszakos úton elhunyt polgári áldozat (ezer fő)	Betegség és alultápláltság miatt elhunyt polgári áldozat (ezer fő)	Összes áldozat (ezer fő)	Az összes áldozat a lakossághoz képest (%)																															
Nagy-Britannia	45,4	700-890	17	107	826-1012	1,8-2,2																															
Franciaország	39,6	1360-1400	40	300	1700-1740	4,3-4,4																															
Olaszország	35,6	460-650	3,4	190	1052-1243	3-3,5																															
Egyesült Államok	92	116	kevesebb mint 1000 fő		117	0,13																															
113.	<table><tr><th>Mikor írták alá a békeszerződést?</th><th>Hol írták alá?</th><th>Melyik vesztes állammal kötötték a békeszerződést?</th></tr><tr><td>1919. június 28.</td><td>Versailles</td><td>Németország</td></tr><tr><td>1919. szeptember 10.</td><td>Saint-Germain</td><td>Ausztria</td></tr><tr><td>1919. november 27.</td><td>Neully</td><td>Bulgária</td></tr><tr><td>1920. június 4.</td><td>Trianon</td><td>Magyarország</td></tr><tr><td>1920. augusztus 10.</td><td>Sèvres</td><td>Törökország</td></tr><tr><td>1923. július 24.</td><td>Lausanne</td><td>A Törökországgal kötött béke módosítása</td></tr></table> Az első világháborút lezáró békeszerződéseket a Párizs mellett található kastélyokban írták alá a béke delegációk, ezért a békét szokás Párizs környéki békének is nevezni	Mikor írták alá a békeszerződést?	Hol írták alá?	Melyik vesztes állammal kötötték a békeszerződést?	1919. június 28.	Versailles	Németország	1919. szeptember 10.	Saint-Germain	Ausztria	1919. november 27.	Neully	Bulgária	1920. június 4.	Trianon	Magyarország	1920. augusztus 10.	Sèvres	Törökország	1923. július 24.	Lausanne	A Törökországgal kötött béke módosítása	A Párizs környéki békék (kronológiai táblázat) A magyarázat a helyszínekről és a békerendszer megnevezéséről hasznos lenne, de így hibás, mivel Lausanne nem Párizs környékén van, hanem Svájcban. K3	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.													
Mikor írták alá a békeszerződést?	Hol írták alá?	Melyik vesztes állammal kötötték a békeszerződést?																																			
1919. június 28.	Versailles	Németország																																			
1919. szeptember 10.	Saint-Germain	Ausztria																																			
1919. november 27.	Neully	Bulgária																																			
1920. június 4.	Trianon	Magyarország																																			
1920. augusztus 10.	Sèvres	Törökország																																			
1923. július 24.	Lausanne	A Törökországgal kötött béke módosítása																																			
113.	1. Kimondták, hogy a vesztes államok felelősek a háborúért. 2. Megállapították a vesztes államok új határait, és elvették gyarmataikat, valamint rendelkeztek az elvett területek hovatartozásáról is. 3. Kötelezték a vesztes államokat, hogy a háborús károk jóvátétele céljából adjanak kártérítést a győzteseknek. 4. Előírták, hogy a vesztes államok legfeljebb mekkora hadsereget tarthatnak fenn. 5. Létrehoztak egy nemzetközi szervezetet (Nép-szövetség), hogy a jövőben itt lehessen megtárgyalni az államok közt felmerülő vitákat. A békeszerződések általános rendelkezései	A békeszerződések általános rendelkezései X2	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Ezek főszövegbe való fontos, megtanulandó mondatok, nem indokolt apró betűkkel átlátlázatba zsúfolni.																																		
113.	<table><tr><td>Németország</td><td>100 ezer fő</td></tr><tr><td>Ausztria</td><td>30 ezer fő</td></tr><tr><td>Magyarország</td><td>35 ezer fő</td></tr><tr><td>Bulgária</td><td>20 ezer fő</td></tr></table> A vesztes államok haderejének a békeszerződésekben meghatározott létszáma	Németország	100 ezer fő	Ausztria	30 ezer fő	Magyarország	35 ezer fő	Bulgária	20 ezer fő	A vesztes államok haderejének a békeszerződésekben meghatározott létszáma H6	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																										
Németország	100 ezer fő																																				
Ausztria	30 ezer fő																																				
Magyarország	35 ezer fő																																				
Bulgária	20 ezer fő																																				

119.	<table><tr><th>Az ellenforradalmi csoport neve</th><th>Mit érdemes tudni róluk?</th></tr><tr><td>Antibolszevista Comité (ABC)</td><td>A korábbi elit tagjaiból gróf Bethlen István vezetésével Bécsben szerveződő kommunellenes csoport.</td></tr><tr><td>Aradi-szegedi ellenkormány</td><td>Gróf Károlyi Gyula május 5-én Aradon ellenkormányt alakított, amely később Szegedre tette át a székhelyét. A kormány hadügyminisztere Horthy Miklós lett.</td></tr><tr><td>Nemzeti Hadsereg</td><td>Horthy vezetésével szerveződő katonai erő, amely 1919 augusztusában önállósította magát a szegedi kormánytól.</td></tr><tr><td>MÓVE (Magyar Országos Véderő Egyesület)</td><td>Az első világháborús katonák szervezete, melyet 1919 januárjától Gömbös Gyula vezérkari százados vezetett. A Károlyi-időszakban a kormány pacifizmusát kifogásolták, a tanácsköztársaság idején Gömbös Bécsbe távozott. Sokan a déli demarkációs vonal mögé menekültek, köreiből szerveződött a Horthy Miklós vezette Nemzeti Hadsereg.</td></tr><tr><td>ÉME (Ébredő Magyarok Egyesülete)</td><td>Elsősorban fővárosi szervezet, melynek tagjai az ország minden gondjáért a zsidókat okolják. Más kérdésekben azonban nem volt körükben egyetértés, így nem alakultak párttá. Tüntetésekkel szerveztek, plakátokat és újságot adtak ki, és antiszemita uszításukkal jelentősen befolyásolták a fővárosi közhangulatot.</td></tr></table> A tanácsköztársaság ellen szervezkedő ellenforradalmi csoportok	Az ellenforradalmi csoport neve	Mit érdemes tudni róluk?	Antibolszevista Comité (ABC)	A korábbi elit tagjaiból gróf Bethlen István vezetésével Bécsben szerveződő kommunellenes csoport.	Aradi-szegedi ellenkormány	Gróf Károlyi Gyula május 5-én Aradon ellenkormányt alakított, amely később Szegedre tette át a székhelyét. A kormány hadügyminisztere Horthy Miklós lett.	Nemzeti Hadsereg	Horthy vezetésével szerveződő katonai erő, amely 1919 augusztusában önállósította magát a szegedi kormánytól.	MÓVE (Magyar Országos Véderő Egyesület)	Az első világháborús katonák szervezete, melyet 1919 januárjától Gömbös Gyula vezérkari százados vezetett. A Károlyi-időszakban a kormány pacifizmusát kifogásolták, a tanácsköztársaság idején Gömbös Bécsbe távozott. Sokan a déli demarkációs vonal mögé menekültek, köreiből szerveződött a Horthy Miklós vezette Nemzeti Hadsereg.	ÉME (Ébredő Magyarok Egyesülete)	Elsősorban fővárosi szervezet, melynek tagjai az ország minden gondjáért a zsidókat okolják. Más kérdésekben azonban nem volt körükben egyetértés, így nem alakultak párttá. Tüntetésekkel szerveztek, plakátokat és újságot adtak ki, és antiszemita uszításukkal jelentősen befolyásolták a fővárosi közhangulatot.	A tanácsköztársaság ellen szervezkedő ellenforradalmi csoportok (összefoglaló, fogalommagyarázó táblázat) X3	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																									
Az ellenforradalmi csoport neve	Mit érdemes tudni róluk?																																							
Antibolszevista Comité (ABC)	A korábbi elit tagjaiból gróf Bethlen István vezetésével Bécsben szerveződő kommunellenes csoport.																																							
Aradi-szegedi ellenkormány	Gróf Károlyi Gyula május 5-én Aradon ellenkormányt alakított, amely később Szegedre tette át a székhelyét. A kormány hadügyminisztere Horthy Miklós lett.																																							
Nemzeti Hadsereg	Horthy vezetésével szerveződő katonai erő, amely 1919 augusztusában önállósította magát a szegedi kormánytól.																																							
MÓVE (Magyar Országos Véderő Egyesület)	Az első világháborús katonák szervezete, melyet 1919 januárjától Gömbös Gyula vezérkari százados vezetett. A Károlyi-időszakban a kormány pacifizmusát kifogásolták, a tanácsköztársaság idején Gömbös Bécsbe távozott. Sokan a déli demarkációs vonal mögé menekültek, köreiből szerveződött a Horthy Miklós vezette Nemzeti Hadsereg.																																							
ÉME (Ébredő Magyarok Egyesülete)	Elsősorban fővárosi szervezet, melynek tagjai az ország minden gondjáért a zsidókat okolják. Más kérdésekben azonban nem volt körükben egyetértés, így nem alakultak párttá. Tüntetésekkel szerveztek, plakátokat és újságot adtak ki, és antiszemita uszításukkal jelentősen befolyásolták a fővárosi közhangulatot.																																							
124.	<table><tr><th>Ország</th><th>Elcsatolt magyar népesség (fő)</th><th>Ebből elmenekült (fő)</th><th>A menekültek aránya az elcsatolt magyar népességhez képest (%)</th></tr><tr><td>Románia</td><td>1 662 000</td><td>222 000</td><td>13,4</td></tr><tr><td>Csehszlovákia</td><td>1 066 000</td><td>144 000</td><td>13,5</td></tr><tr><td>Szerb-Horvát-Szlovén Királyság</td><td>453 000</td><td>55 000</td><td>12,1</td></tr><tr><td>Mindösszesen</td><td>3 214 000</td><td>426 000</td><td>13,3</td></tr></table> Az elcsatolt magyar népesség és a menekültek aránya	Ország	Elcsatolt magyar népesség (fő)	Ebből elmenekült (fő)	A menekültek aránya az elcsatolt magyar népességhez képest (%)	Románia	1 662 000	222 000	13,4	Csehszlovákia	1 066 000	144 000	13,5	Szerb-Horvát-Szlovén Királyság	453 000	55 000	12,1	Mindösszesen	3 214 000	426 000	13,3	Az elcsatolt magyar népesség és a menekültek aránya D9	A 124. oldali két táblázathoz közös kérdések tartoznak. Részben nem megválaszolhatók, a területi és demográfiai elcsatolási adatok hiánya miatt.																	
Ország	Elcsatolt magyar népesség (fő)	Ebből elmenekült (fő)	A menekültek aránya az elcsatolt magyar népességhez képest (%)																																					
Románia	1 662 000	222 000	13,4																																					
Csehszlovákia	1 066 000	144 000	13,5																																					
Szerb-Horvát-Szlovén Királyság	453 000	55 000	12,1																																					
Mindösszesen	3 214 000	426 000	13,3																																					
124.	<table><tr><td>Szántóföld</td><td>38,6%</td></tr><tr><td>Rét</td><td>21,5%</td></tr><tr><td>Legelő</td><td>26%</td></tr><tr><td>Erdő</td><td>11,9%</td></tr><tr><td>Búza</td><td>44,8%</td></tr><tr><td>Kukorica</td><td>31,3%</td></tr><tr><td>Burgonya</td><td>34,1%</td></tr><tr><td>Szarvasmarha</td><td>29,4%</td></tr><tr><td>Sertés</td><td>43,8%</td></tr><tr><td>Barnaszén</td><td>69,5%</td></tr><tr><td>Vasérc</td><td>16,9%</td></tr><tr><td>Arany, ezüst</td><td>0</td></tr><tr><td>Só</td><td>0</td></tr><tr><td>Gyáripari termelés</td><td>53,1%</td></tr><tr><td>Behozatal</td><td>38,6%</td></tr><tr><td>Kivitel</td><td>40,9%</td></tr><tr><td>Vasúthálózat</td><td>37,9%</td></tr><tr><td>Nemzeti vagyon</td><td>37,8%</td></tr></table> A történelmi Magyarországból a trianoni ország-területre jutott gazdasági területek, mezőgazdasági termékek és nyersanyagok százalékos aránya Tekintsük át, hogy az egyes javakból több vagy kevesebb jutott-e Magyarországnak, mint amennyi terület-, illetve népességarányosan járt volna! • Gondoljuk végig, melyik társadalmi rétegből származott a menekültek nagy része! Miért?	Szántóföld	38,6%	Rét	21,5%	Legelő	26%	Erdő	11,9%	Búza	44,8%	Kukorica	31,3%	Burgonya	34,1%	Szarvasmarha	29,4%	Sertés	43,8%	Barnaszén	69,5%	Vasérc	16,9%	Arany, ezüst	0	Só	0	Gyáripari termelés	53,1%	Behozatal	38,6%	Kivitel	40,9%	Vasúthálózat	37,9%	Nemzeti vagyon	37,8%	A történelmi Magyarországból a trianoni ország-területre jutott gazdasági területek, mezőgazdasági termékek, és nyers-anyagok százalékos aránya G12	A 124. oldali két táblázathoz közös kérdések tartoznak. Részben nem megválaszolhatók, a területi és demográfiai elcsatolási adatok hiánya miatt.	A Trianon utáni gazdaság aránytalanságát jól illusztrálja a táblázat, de ilyen kérdés nincs, ellenben: „Tekintsük át, hogy egyes javakból több vagy kevesebb jutott-e Magyarországnak, mint amennyi terület-, illetve népességarányosan járt volna!”
Szántóföld	38,6%																																							
Rét	21,5%																																							
Legelő	26%																																							
Erdő	11,9%																																							
Búza	44,8%																																							
Kukorica	31,3%																																							
Burgonya	34,1%																																							
Szarvasmarha	29,4%																																							
Sertés	43,8%																																							
Barnaszén	69,5%																																							
Vasérc	16,9%																																							
Arany, ezüst	0																																							
Só	0																																							
Gyáripari termelés	53,1%																																							
Behozatal	38,6%																																							
Kivitel	40,9%																																							
Vasúthálózat	37,9%																																							
Nemzeti vagyon	37,8%																																							

125.	<table><tr><td>Magyarország mellett</td><td>15 304</td></tr><tr><td>Ausztria mellett</td><td>8 227</td></tr><tr><td>Érvénytelen</td><td>502</td></tr></table> A soproni népszavazáson (1921. december) a Magyarország-hoz tartozást választók nyertek – annak ellenére, hogy a város lakosságának 52%-a német anyanyelvű volt. (Egyébként a környező német falvak többségében az Ausztria-párti szavazók nyertek csekély többséggel; a soproni szavazatok látványos többségét azonban nem tudták ellensúlyozni. A legnagyobb arányban Magyarország mellett szavazó Kópháza csaknem tisztán horvát lakosságú volt) A nemzetgyűlés 1922-ben Sopron városának a „Civitas fidelissima” (leghűségesebb város) címet adományozta	Magyarország mellett	15 304	Ausztria mellett	8 227	Érvénytelen	502	Nincs cím, de a magyarázó szövegből kiderül, miről van szó, és mikor történt: A soproni népszavazás eredménye P3	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. A magyarázó szöveg tartalmát be kellett volna emelni a táblázatba.																																																		
Magyarország mellett	15 304																																																										
Ausztria mellett	8 227																																																										
Érvénytelen	502																																																										
129.	<table><tr><th>A háború anyagi vonzata</th><th>Nagy-Britannia</th><th>Franciaország</th><th>Egyesült Államok</th><th>Oroszország</th><th>Olaszország</th><th>Németország</th><th>Ausztria-Magyarország</th></tr><tr><td>A háború költségei (milliárd aranymárka)</td><td>268</td><td>134</td><td>129</td><td>106</td><td>63</td><td>194 (a nemzeti vagyon harmada)</td><td>99</td></tr><tr><td>A háború költségei (milliárd dollár)</td><td>23</td><td>9,5</td><td>17,1</td><td>5,4</td><td>3,2</td><td>20</td><td>7</td></tr><tr><td>Az 1914-es nemzeti jövedelem (milliárd dollár)</td><td>11</td><td>6</td><td>37</td><td>7</td><td>4</td><td>12</td><td>3</td></tr><tr><td>Összes háborús kiadás az 1915. évi nemzeti jövedelemhez képest</td><td>200%</td><td>150%</td><td>50%</td><td>80%</td><td>80%</td><td>200%</td><td>230%</td></tr><tr><td>Lakosság (millió fő)</td><td>45</td><td>40</td><td>98</td><td>170</td><td>37</td><td>65</td><td>52</td></tr><tr><td>Egy főre jutó jövedelem 1914-ben (dollár)</td><td>244</td><td>155</td><td>377</td><td>41</td><td>108</td><td>184</td><td>57</td></tr></table> Melyik ország áldotta összehátában a legtöbbet a háborúra? • Melyik ország áldotta a legtöbbet a saját teljesítményéhez mérten? • Melyik ország gazdasági potenciálja volt a legnagyobb a táblázat alapján? • A táblázat számadatai alapján mennyire volt reális a franciák által a németektől jóvátevésként követelt 520 milliárd aranymárka?	A háború anyagi vonzata	Nagy-Britannia	Franciaország	Egyesült Államok	Oroszország	Olaszország	Németország	Ausztria-Magyarország	A háború költségei (milliárd aranymárka)	268	134	129	106	63	194 (a nemzeti vagyon harmada)	99	A háború költségei (milliárd dollár)	23	9,5	17,1	5,4	3,2	20	7	Az 1914-es nemzeti jövedelem (milliárd dollár)	11	6	37	7	4	12	3	Összes háborús kiadás az 1915. évi nemzeti jövedelemhez képest	200%	150%	50%	80%	80%	200%	230%	Lakosság (millió fő)	45	40	98	170	37	65	52	Egy főre jutó jövedelem 1914-ben (dollár)	244	155	377	41	108	184	57	A táblázatnak nincs címe. Tartalma: a hadviselő felek háborús kiadásait, nemzeti jövedelmi adatait, összesíti. G13	Az első sor adatai főlegesenek a 2. sorhoz képest, a kettő együtt értelmezhetetlen, vagy nyilvánvalóan hibás adatokkal van megtöltve, a dollár és márka átváltási aránya kiszámíthatatlan, 14,1-7,5 között változik. Az adatokat aranymárkában megadó, ill. a nemzeti jövedelemhez viszonyító sorok kikerültek. Semmi sem indokolja, hogy miért csak Németországnál tüntették fel, hogy a nemzeti vagyon harmada. Vannak megválaszolható kérdések.
A háború anyagi vonzata	Nagy-Britannia	Franciaország	Egyesült Államok	Oroszország	Olaszország	Németország	Ausztria-Magyarország																																																				
A háború költségei (milliárd aranymárka)	268	134	129	106	63	194 (a nemzeti vagyon harmada)	99																																																				
A háború költségei (milliárd dollár)	23	9,5	17,1	5,4	3,2	20	7																																																				
Az 1914-es nemzeti jövedelem (milliárd dollár)	11	6	37	7	4	12	3																																																				
Összes háborús kiadás az 1915. évi nemzeti jövedelemhez képest	200%	150%	50%	80%	80%	200%	230%																																																				
Lakosság (millió fő)	45	40	98	170	37	65	52																																																				
Egy főre jutó jövedelem 1914-ben (dollár)	244	155	377	41	108	184	57																																																				
140.	Mit tehet egy állampolgár, ha nem ért egyet az állam tevékenységével? • Milyen eszközök vannak arra, hogy a hozzá hasonló nézeteket valókkal együtt megpróbálja a szennye helyesebb irányba terelni a politikát? <table><tr><th></th><th>Parlamentáris demokrácia</th><th>Hivatásrendi állam</th></tr><tr><td>Ki hozza a törvényeket?</td><td>A parlament.</td><td>A dűce törvényerejű rendeleteket hoz.</td></tr><tr><td>Kik képviselik a lakosság különböző politikai érdekeit?</td><td>A parlamenti pártok.</td><td>A korporációk.</td></tr><tr><td>Kik képviselik a munkavállalók érdekeit?</td><td>A szakszervezetek.</td><td>A korporációk, amelyeknek a munkavállalók és a munkáltatók is tagjai.</td></tr><tr><td>Milyen elv szerint szerveződik a parlament?</td><td>Territori alapon választják a képviselőket.</td><td>Az egyes foglalkozási ágak küldenek képviselőket.</td></tr><tr><td>Hogyan jelenik meg a kormány politikájának alternatívája és bírálat?</td><td>A kormány szabadon bírálható és a választásokon leváltható, illetve megbuktatható, ha a parlamentben leszavazzák. A kormány tevékenységét politikai kérdésekben az ellenzék és a sajtó ellenőrzi és bírálja.</td><td>A kormányt csak az államfő (az olasz király) válthatja le. Az ellenzéki pártokat és sajtókat betiltották. A kormány bírálatát felesleges akadémikusoknak, államellenes tevékenységnek minősítették.</td></tr><tr><td>Kinek felelős a kormány?</td><td>A parlamentnek és a királynak.</td><td>Kormányfőként csak a királynak, pártvezetőként a Fasiszta Nagytanácsnak.</td></tr></table> A parlamentáris demokrácia és a létrejött fasiszta hivatásrendi állam jellemzői		Parlamentáris demokrácia	Hivatásrendi állam	Ki hozza a törvényeket?	A parlament.	A dűce törvényerejű rendeleteket hoz.	Kik képviselik a lakosság különböző politikai érdekeit?	A parlamenti pártok.	A korporációk.	Kik képviselik a munkavállalók érdekeit?	A szakszervezetek.	A korporációk, amelyeknek a munkavállalók és a munkáltatók is tagjai.	Milyen elv szerint szerveződik a parlament?	Territori alapon választják a képviselőket.	Az egyes foglalkozási ágak küldenek képviselőket.	Hogyan jelenik meg a kormány politikájának alternatívája és bírálat?	A kormány szabadon bírálható és a választásokon leváltható, illetve megbuktatható, ha a parlamentben leszavazzák. A kormány tevékenységét politikai kérdésekben az ellenzék és a sajtó ellenőrzi és bírálja.	A kormányt csak az államfő (az olasz király) válthatja le. Az ellenzéki pártokat és sajtókat betiltották. A kormány bírálatát felesleges akadémikusoknak, államellenes tevékenységnek minősítették.	Kinek felelős a kormány?	A parlamentnek és a királynak.	Kormányfőként csak a királynak, pártvezetőként a Fasiszta Nagytanácsnak.	A parlamentáris demokrácia és a létrejött fasiszta hivatásrendi állam jellemzői (Állami struktúrákat összehasonlító táblázat.) P4	Megválaszolható kérdések.																																			
	Parlamentáris demokrácia	Hivatásrendi állam																																																									
Ki hozza a törvényeket?	A parlament.	A dűce törvényerejű rendeleteket hoz.																																																									
Kik képviselik a lakosság különböző politikai érdekeit?	A parlamenti pártok.	A korporációk.																																																									
Kik képviselik a munkavállalók érdekeit?	A szakszervezetek.	A korporációk, amelyeknek a munkavállalók és a munkáltatók is tagjai.																																																									
Milyen elv szerint szerveződik a parlament?	Territori alapon választják a képviselőket.	Az egyes foglalkozási ágak küldenek képviselőket.																																																									
Hogyan jelenik meg a kormány politikájának alternatívája és bírálat?	A kormány szabadon bírálható és a választásokon leváltható, illetve megbuktatható, ha a parlamentben leszavazzák. A kormány tevékenységét politikai kérdésekben az ellenzék és a sajtó ellenőrzi és bírálja.	A kormányt csak az államfő (az olasz király) válthatja le. Az ellenzéki pártokat és sajtókat betiltották. A kormány bírálatát felesleges akadémikusoknak, államellenes tevékenységnek minősítették.																																																									
Kinek felelős a kormány?	A parlamentnek és a királynak.	Kormányfőként csak a királynak, pártvezetőként a Fasiszta Nagytanácsnak.																																																									

141.	Az olasz lakosság növelésére meghirdették a „szülési csatát”. A szülésszám növelése érdekében betiltották a fogamzásgátlást és az abortuszt, bevezették a nőtlenégi adót, adókedvezményt adtak a nagycsaládosoknak, és minden megszülető gyermek után kedvezményes hitel járt a családnak. A legtöbb gyermeket szülő nőt pedig ugyanúgy kitüntették, mint a háborús hősokeket. A növekvő lakosságú ország élelmszer-ellátását a „gabonacsata” megnyerésétől várták. Olaszországnak a gazdaság minden területén az volt a célja, hogy önellátó legyen. A gabonacsata során jelentős fejlesztést, modernizációt hajtottak végre a mezőgazdaságban (például mocsarak lecsapolása, öntözési rendszer kiépítése), ennek révén nőtt az azonos méretű területen elérhető terméshozam is. A gazdaság fejlődéséhez a nagyszabású infrastrukturális fejlesztések is hozzájárultak: autópályák és közutak épültek, villamosították a vasútvonalakat, jelentős lakásépítési program indult. Ezek az állami beruházások egyúttal a munkanélküliséget is csökkentették. Az iparban még a mezőgazdaságnál is látványosabb volt a fejlődés, különösen az új iparágakban (vegyipar, alumíniumgyártás, gépipar, elektronika). <i>A fasiszta állam akciótervei és megvalósulásuk</i>	A fasiszta állam akciótervei és megvalósulásuk X3	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Ez lényegében nem táblázat, hanem törzsszöveg.									
143.	<table><tr><th></th><th>Trockij</th><th>Sztálin</th></tr><tr><td>Ideológia</td><td>A „permanens forradalom” elméletét hirdető Trockij szerint a Szovjetunióban több forradalmi átalakulást kell egymás után megvalósítani. Az ország ugyanis annyira elmaradt, hogy előbb meg kell erősíteni a munkásszótályt, és csak azt követően lehet szocializmust építeni. Úgy vélte, hogy a világforradalom sikere nélkül a Szovjetunió forradalmi lendülete megtörhet, és bürokratikus pártiktatúrává alakulhat.</td><td>A pártbürokráciát irányító Sztálin ezzel szemben azt hangoztatta, hogy nem szükséges az egész világot átalakítani, mert lehet működőképes a „szocializmus egy országban” is.</td></tr><tr><td>Gazdasági elképzelések</td><td>Trockij az erőltetett iparosítást támogatta. Az ehhez szükséges tőkét a lakosság túnyomó részét kitevő parasztság kizsigerelésével akarták előteremteni, mivel külföldi hitelt nem kaphattak.</td><td>Sztálin inkább Buharin elképzelését hangoztatta az erőltetett iparosítás helyett. Eszerint a mezőgazdaságot kell fejleszteni, amely idővel ki fogja termelni az iparosításhoz szükséges tőkét.</td></tr></table> <i>Trockij és Sztálin ideológiája és gazdasági elképzelései</i> Foglaljuk össze, miben különböztek Sztálin és Trockij elképzelései! • Nézzünk utána az interneten, mi történt Trockijjal 1940-ben! • Olvassuk el George Orwell <i>Állatfarm</i> című kisregényét, amely szemléletesen adja vissza a szovjet állam működési mechanizmusát! • Figyeljük meg, hogyan változott meg Sztálin politikája a későbbiekben!		Trockij	Sztálin	Ideológia	A „permanens forradalom” elméletét hirdető Trockij szerint a Szovjetunióban több forradalmi átalakulást kell egymás után megvalósítani. Az ország ugyanis annyira elmaradt, hogy előbb meg kell erősíteni a munkásszótályt, és csak azt követően lehet szocializmust építeni. Úgy vélte, hogy a világforradalom sikere nélkül a Szovjetunió forradalmi lendülete megtörhet, és bürokratikus pártiktatúrává alakulhat.	A pártbürokráciát irányító Sztálin ezzel szemben azt hangoztatta, hogy nem szükséges az egész világot átalakítani, mert lehet működőképes a „szocializmus egy országban” is.	Gazdasági elképzelések	Trockij az erőltetett iparosítást támogatta. Az ehhez szükséges tőkét a lakosság túnyomó részét kitevő parasztság kizsigerelésével akarták előteremteni, mivel külföldi hitelt nem kaphattak.	Sztálin inkább Buharin elképzelését hangoztatta az erőltetett iparosítás helyett. Eszerint a mezőgazdaságot kell fejleszteni, amely idővel ki fogja termelni az iparosításhoz szükséges tőkét.	Trockij és Sztálin ideológiája és elképzelései P5	A táblázathoz és a mellette lévő képekhez, képaláírásokhoz közös kérdések tartoznak. Van köztük igen meglepő feladat is: „ <i>Olvassuk el George Orwell... </i> ”. Nem derül ki, hol kellene megfigyelni a diáknak, hogyan változott Sztálin politikája a későbbiekben. Erről a tankönyv a következő oldalon ír, ezt vagy jelezni kellene a diáknak, vagy a táblázatot odaszerkeszteni.
	Trockij	Sztálin										
Ideológia	A „permanens forradalom” elméletét hirdető Trockij szerint a Szovjetunióban több forradalmi átalakulást kell egymás után megvalósítani. Az ország ugyanis annyira elmaradt, hogy előbb meg kell erősíteni a munkásszótályt, és csak azt követően lehet szocializmust építeni. Úgy vélte, hogy a világforradalom sikere nélkül a Szovjetunió forradalmi lendülete megtörhet, és bürokratikus pártiktatúrává alakulhat.	A pártbürokráciát irányító Sztálin ezzel szemben azt hangoztatta, hogy nem szükséges az egész világot átalakítani, mert lehet működőképes a „szocializmus egy országban” is.										
Gazdasági elképzelések	Trockij az erőltetett iparosítást támogatta. Az ehhez szükséges tőkét a lakosság túnyomó részét kitevő parasztság kizsigerelésével akarták előteremteni, mivel külföldi hitelt nem kaphattak.	Sztálin inkább Buharin elképzelését hangoztatta az erőltetett iparosítás helyett. Eszerint a mezőgazdaságot kell fejleszteni, amely idővel ki fogja termelni az iparosításhoz szükséges tőkét.										
144.	<table><tr><td>1922–1928</td><td>Harc a hatalomért</td></tr><tr><td>1928–1933</td><td>Az első ötéves terv időszaka (a mezőgazdaság kollektivizálása, erőltetett iparosítás, első terrorhullám)</td></tr><tr><td>1934–1938</td><td>A „csisztká” (nagy terror) időszaka (leszámolás az autonóm társadalmi csoportokkal)</td></tr></table> <i>A sztálinizmus három korszaka a második világháborúig</i>	1922–1928	Harc a hatalomért	1928–1933	Az első ötéves terv időszaka (a mezőgazdaság kollektivizálása, erőltetett iparosítás, első terrorhullám)	1934–1938	A „csisztká” (nagy terror) időszaka (leszámolás az autonóm társadalmi csoportokkal)	A sztálinizmus három korszaka a második világháborúig (Kronológia, korszakolás.) K4	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.			
1922–1928	Harc a hatalomért											
1928–1933	Az első ötéves terv időszaka (a mezőgazdaság kollektivizálása, erőltetett iparosítás, első terrorhullám)											
1934–1938	A „csisztká” (nagy terror) időszaka (leszámolás az autonóm társadalmi csoportokkal)											

145.	<table><tr><th>Év</th><th>Termelés (millió tonna)</th><th>Állami gabonabegyűjtés (millió tonna)</th><th>Begyűjtött gabona a termeléshez képest</th><th>Export (millió tonna)</th></tr><tr><td>1928-1929</td><td>62</td><td>30,8</td><td>17%</td><td>-0,18</td></tr><tr><td>1929-1930</td><td>62</td><td>16,0</td><td>26%</td><td>1,34</td></tr><tr><td>1930-1931</td><td>65</td><td>22,1</td><td>34%</td><td>5,83</td></tr><tr><td>1931-1932</td><td>56</td><td>22,8</td><td>41%</td><td>4,78</td></tr></table> A szovjet agrárnum termelékenysége 1928 és 1932 között Hogyan változott az államilag begyűjtött gabona mennyisége? • Mekkora részt vettek ebből külföldre? • Hová került a begyűjtött gabona többi része? • Mi történt azzal a gabonával, amit az állam nem gyűjtött be? • Számoljuk ki, hány kiló gabona jutott a Szovjetunióban egy lakosra, ha a lakosságot nagyjából 160 millióra becsülhetjük! • Ha egy ember éves fogyasztása legalább 250 kg búzát igényel, akkor mely években volt biztosított az ország gabonaellátása?	Év	Termelés (millió tonna)	Állami gabonabegyűjtés (millió tonna)	Begyűjtött gabona a termeléshez képest	Export (millió tonna)	1928-1929	62	30,8	17%	-0,18	1929-1930	62	16,0	26%	1,34	1930-1931	65	22,1	34%	5,83	1931-1932	56	22,8	41%	4,78	A szovjet agrárnum termelékenysége 1928 és 1932 között G14	Megválaszolható, jól használható kérdések.
Év	Termelés (millió tonna)	Állami gabonabegyűjtés (millió tonna)	Begyűjtött gabona a termeléshez képest	Export (millió tonna)																								
1928-1929	62	30,8	17%	-0,18																								
1929-1930	62	16,0	26%	1,34																								
1930-1931	65	22,1	34%	5,83																								
1931-1932	56	22,8	41%	4,78																								
145.	<table><tr><th></th><th>Fogyasztási cikkek</th><th>Termelő- eszközök</th><th>Teljes ipar</th></tr><tr><td>1928</td><td>120%</td><td>150%</td><td>130%</td></tr><tr><td>1932</td><td>190%</td><td>420%</td><td>270%</td></tr><tr><td>1937</td><td>370%</td><td>1010%</td><td>380%</td></tr></table> A szovjet ipar növekedése az 1913-as szinthez képest Hogyan nőtt a szovjet ipar teljesítménye 1928 után? • Hogyan nőtt a fogyasztási cikkek előállítás? • Mi mutatja, hogy az ipari termelés jelentős részét olyan beruházásokra fordították, amelyek további növekedést eredményezhettek?		Fogyasztási cikkek	Termelő- eszközök	Teljes ipar	1928	120%	150%	130%	1932	190%	420%	270%	1937	370%	1010%	380%	A szovjet ipar növekedése az 1913-as szinthez képest (1928, 1932, 1937) G15	Megválaszolható, jól használható kérdések.									
	Fogyasztási cikkek	Termelő- eszközök	Teljes ipar																									
1928	120%	150%	130%																									
1932	190%	420%	270%																									
1937	370%	1010%	380%																									
149.	<table><tr><th></th><th>Német- ország</th><th>USA</th><th>Nagy- Britannia</th></tr><tr><td>Munkanélküliek száma (millió fő)</td><td>5,6</td><td>13</td><td>2,8</td></tr><tr><td>Összlakosság (millió fő)</td><td>66</td><td>125</td><td>46</td></tr><tr><td>A munkanélküliek aránya az összlakossághoz képest (%)</td><td>8,5</td><td>10,4</td><td>6,1</td></tr></table> Munkanélküliség a világválság hatására 1932-ben		Német- ország	USA	Nagy- Britannia	Munkanélküliek száma (millió fő)	5,6	13	2,8	Összlakosság (millió fő)	66	125	46	A munkanélküliek aránya az összlakossághoz képest (%)	8,5	10,4	6,1	Munkanélküliség a világválság hatására 1932-ben G16	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Nem derül ki, hogy milyen mértékű volt a munkanélküliség a válság előtt!									
	Német- ország	USA	Nagy- Britannia																									
Munkanélküliek száma (millió fő)	5,6	13	2,8																									
Összlakosság (millió fő)	66	125	46																									
A munkanélküliek aránya az összlakossághoz képest (%)	8,5	10,4	6,1																									

149.	<table><tr><td>USA</td><td>60</td></tr><tr><td>Németország</td><td>60</td></tr><tr><td>Olaszország</td><td>70</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>70</td></tr><tr><td>Nagy-Britannia</td><td>85</td></tr><tr><td>Szovjetunió</td><td>195</td></tr><tr><td>Magyarország</td><td>80</td></tr></table> Az ipari termelés 1933-ban az 1929. évi termeléshez képest (%) A táblázat adatai alapján vajon miért mondták sokan azt, hogy a kapitalizmus válságban van? • Mentessz-e a kapitalizmus helyett irányított gazdaságot bevezető fasiszta Olaszország a válság hatásai alól? • Mi volt az ára a szovjet ipari fejlődésben mutatkozó kiugróan jó eredményeknek?	USA	60	Németország	60	Olaszország	70	Franciaország	70	Nagy-Britannia	85	Szovjetunió	195	Magyarország	80	Az ipari termelés 1933-ban az 1929.évi termeléshez képest G17	Az első kérdés és a táblázat adatai közt alig van összefüggés, túl általános, nem segíti az adatok értelmezését. Az utolsó kérdés a fejlődés ára mellett az 1929-es szint abszolút értékére is rákérdezhetett volna, így orosz propagandákhoz hasonló adatot láthatunk.																																					
USA	60																																																					
Németország	60																																																					
Olaszország	70																																																					
Franciaország	70																																																					
Nagy-Britannia	85																																																					
Szovjetunió	195																																																					
Magyarország	80																																																					
149.	<table><tr><th></th><th colspan="2">Német-ország</th><th colspan="2">Francia-ország</th><th colspan="2">Olasz-ország</th><th colspan="2">Svéd-ország</th></tr><tr><th>Vámtarifák</th><th>1927</th><th>1931</th><th>1927</th><th>1931</th><th>1927</th><th>1931</th><th>1927</th><th>1931</th></tr><tr><td>Általános vámtarifa (%)</td><td>20 → 41</td><td>23 → 38</td><td>28 → 48</td><td>20 → 27</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Mezőgazdasági vámtarifa (%)</td><td>27 → 83</td><td>39 → 53</td><td>25 → 66</td><td>22 → 40</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> A vámtarifák változása az egyes országokban Mi mutatja a vámtarifák változásában, hogy a válság mindenütt a mezőgazdaságot sújtotta a leginkább?		Német-ország		Francia-ország		Olasz-ország		Svéd-ország		Vámtarifák	1927	1931	1927	1931	1927	1931	1927	1931	Általános vámtarifa (%)	20 → 41	23 → 38	28 → 48	20 → 27					Mezőgazdasági vámtarifa (%)	27 → 83	39 → 53	25 → 66	22 → 40					A vámtarifák változása az egyes országokban G18	A feltett kérdés indukálja a választ. Érdekes lett volna azt is tisztázni, hogy a védővám hogyan hatott más országokra.															
	Német-ország		Francia-ország		Olasz-ország		Svéd-ország																																															
Vámtarifák	1927	1931	1927	1931	1927	1931	1927	1931																																														
Általános vámtarifa (%)	20 → 41	23 → 38	28 → 48	20 → 27																																																		
Mezőgazdasági vámtarifa (%)	27 → 83	39 → 53	25 → 66	22 → 40																																																		
150.	Négynapos bankzárlat: ezeken a napokon semmilyen pénzügyi tranzakció nem történhetett. Ezután átmenetileg zárodtak a betéteket (vagyis nem lehetett kivenni készpénzt a bankból), és megtiltották az arany kivitelét az országból. Az elnök felhatalmazást kapott a bankok és az értéktőzsde szabályozására, így 2000 gyenge kisbankot bezárított. Megtörtént a dollár elszakítása az aranyalapról, hogy mesterséges inflációt idézzen elő. (Ezzel viszont olcsóbbá váltak a beruházások.) A mezőgazdasági túltermelést úgy csökkentette, hogy a farmerek 1933-tól állami támogatást kaptak a meg nem művelt földjeik után. Jelentős állami beruházások révén munkahelyteremtés kezdődött: utak, repülőterek, hidak, új gátak épültek (Columbia, Colorado és Tennessee folyók), emellett talajjavító munkálatokat, valamint erdőfoltosítást és városi parkosítást végeztek. Roosevelt gazdasági programja	Roosevelt gazdasági programja (összefoglaló táblázat) <i>Ez sem igazi táblázat, inkább táblázatba szerkesztett összefüggő tankönyvi szöveg apróbb betűkkel.</i> G19	A 150. oldali két táblázathoz közös kérdések tartoznak.																																																			
150.	<table><tr><th>Egyesült Államok</th><th>1929</th><th>1930</th><th>1931</th><th>1932</th><th>1933</th><th>1934</th><th>1935</th><th>1936</th><th>1937</th><th>1938</th><th>1939</th><th>1940</th><th>1941</th><th>1942</th><th>1943</th><th>1944</th></tr><tr><td>Munkanélküliség (százalék)</td><td>3,2</td><td>8,7</td><td>15,9</td><td>23,6</td><td>24,9</td><td>21,7</td><td>20,1</td><td>16,9</td><td>14,3</td><td>19,8</td><td>17,2</td><td>14,6</td><td>9,9</td><td>4,7</td><td>1,9</td><td>1,2</td></tr><tr><td>Nemzeti jövedelem (milliárd dollár)</td><td>822</td><td>750</td><td>692</td><td>600</td><td>587</td><td>633</td><td>681</td><td>778</td><td>811</td><td>779</td><td>841</td><td>908</td><td>1071</td><td>1285</td><td>1541</td><td>1670</td></tr></table> A munkanélküliség és a nemzeti jövedelem alakulása az Egyesült Államokban Hogyan avatkozott be az állam a gazdaság működésébe? • Miért a pénzügyi szektor rendbetételével kezdődött az intézkedéssorozat? • Mi okozta a munkanélküliség megszűnését és a nemzeti jövedelem hirtelen megugrását? • Nézzünk utána az interneten, mit jelentett a Kék Sas akció!	Egyesült Államok	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	Munkanélküliség (százalék)	3,2	8,7	15,9	23,6	24,9	21,7	20,1	16,9	14,3	19,8	17,2	14,6	9,9	4,7	1,9	1,2	Nemzeti jövedelem (milliárd dollár)	822	750	692	600	587	633	681	778	811	779	841	908	1071	1285	1541	1670	A munkanélküliség és a nemzeti jövedelem alakulása az Egyesült Államokban (1929-44). G20	A 150. oldali két táblázathoz közös kérdések tartoznak. Megválaszolható, hasznosítható kérdések. „Mi okozta a munkanélküliség megszűnését...” – kérdésnél a különböző évszámokra kellett volna irányítani a figyelmet, hogy kiderüljön a második világháború szerepe.
Egyesült Államok	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944																																						
Munkanélküliség (százalék)	3,2	8,7	15,9	23,6	24,9	21,7	20,1	16,9	14,3	19,8	17,2	14,6	9,9	4,7	1,9	1,2																																						
Nemzeti jövedelem (milliárd dollár)	822	750	692	600	587	633	681	778	811	779	841	908	1071	1285	1541	1670																																						

158.	<table><tr><td>1886</td><td>A mosogatógép az amerikai Josephine Garis Cochran találmánya.</td></tr><tr><td>1895</td><td>Nikola Tesla, Guglielmo Marconi és Alekszandr Popov egymástól függetlenül találják fel a rádiót.</td></tr><tr><td>1901</td><td>A jól működő porszívó az angol Hubert Cecil Booth ötlete.</td></tr><tr><td>1913</td><td>Az első háztartási hűtőgép piacra dobása.</td></tr><tr><td>1926</td><td>Rádióadás indul Budapesten.</td></tr><tr><td>1928</td><td>Rendszeres tévéadások New Yorkban.</td></tr><tr><td>1929</td><td>A Bell-laboratórium elkészíti a színes televíziót.</td></tr></table> A háztartásokban megjelenő technikai találmányok	1886	A mosogatógép az amerikai Josephine Garis Cochran találmánya.	1895	Nikola Tesla, Guglielmo Marconi és Alekszandr Popov egymástól függetlenül találják fel a rádiót.	1901	A jól működő porszívó az angol Hubert Cecil Booth ötlete.	1913	Az első háztartási hűtőgép piacra dobása.	1926	Rádióadás indul Budapesten.	1928	Rendszeres tévéadások New Yorkban.	1929	A Bell-laboratórium elkészíti a színes televíziót.	A háztartásokban megjelenő technikai találmányok (kronológiai táblázat) K5	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																																										
1886	A mosogatógép az amerikai Josephine Garis Cochran találmánya.																																																										
1895	Nikola Tesla, Guglielmo Marconi és Alekszandr Popov egymástól függetlenül találják fel a rádiót.																																																										
1901	A jól működő porszívó az angol Hubert Cecil Booth ötlete.																																																										
1913	Az első háztartási hűtőgép piacra dobása.																																																										
1926	Rádióadás indul Budapesten.																																																										
1928	Rendszeres tévéadások New Yorkban.																																																										
1929	A Bell-laboratórium elkészíti a színes televíziót.																																																										
165.	<table><tr><th>Az egyezmény neve</th><th>Kik kötötték?</th><th>Mire vonatkozott?</th></tr><tr><td>Négyhatalmi egyezmény</td><td>Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán</td><td>A csendes-óceáni térségben a szerződő felek tiszteletben tartják egymás meglévő birtokait és jogait a következő tíz évben. Japán ezzel beleegyezett, hogy nem terjeszkedik tovább.</td></tr><tr><td>Öthatalmi egyezmény</td><td>Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Olaszország</td><td>A szerződő felek meghatározták, hogy egymáshoz viszonyítva mekkora és milyen felszereltségű flottát tarthatnak fenn. Anglia ezzel lemondott a tengeri hegemoniájáról, és az Egyesült Államokat magával egyenrangú tengeri hatalomnak ismerte el.</td></tr><tr><td>Kilenchatalmi egyezmény</td><td>Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Olaszország, Belgium, Hollandia, Portugália és Kína</td><td>A szerződő felek megegyeztek abban, hogy tiszteletben tartják Kína függetlenségét és területi épségét. Japánnak vissza kellett adnia a Kínától elfoglalt területeit. A szerződés célja az volt, hogy minden nagyhatalom szabadon kereskedhessen Kínával („nyitott kapuk” elve).</td></tr></table> A washingtoni konferencia egyezményei (1921–1922) Állapítsuk meg, hogyan próbálták megállítani Japán birodalmi törekvéseit! • Milyen szerepet játszott Kína az egyezményekben?	Az egyezmény neve	Kik kötötték?	Mire vonatkozott?	Négyhatalmi egyezmény	Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán	A csendes-óceáni térségben a szerződő felek tiszteletben tartják egymás meglévő birtokait és jogait a következő tíz évben. Japán ezzel beleegyezett, hogy nem terjeszkedik tovább.	Öthatalmi egyezmény	Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Olaszország	A szerződő felek meghatározták, hogy egymáshoz viszonyítva mekkora és milyen felszereltségű flottát tarthatnak fenn. Anglia ezzel lemondott a tengeri hegemoniájáról, és az Egyesült Államokat magával egyenrangú tengeri hatalomnak ismerte el.	Kilenchatalmi egyezmény	Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Olaszország, Belgium, Hollandia, Portugália és Kína	A szerződő felek megegyeztek abban, hogy tiszteletben tartják Kína függetlenségét és területi épségét. Japánnak vissza kellett adnia a Kínától elfoglalt területeit. A szerződés célja az volt, hogy minden nagyhatalom szabadon kereskedhessen Kínával („nyitott kapuk” elve).	A washingtoni konferencia egyezményei (összefoglaló táblázat) X4	Megválaszolható, hasznosítható kérdések.																																												
Az egyezmény neve	Kik kötötték?	Mire vonatkozott?																																																									
Négyhatalmi egyezmény	Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán	A csendes-óceáni térségben a szerződő felek tiszteletben tartják egymás meglévő birtokait és jogait a következő tíz évben. Japán ezzel beleegyezett, hogy nem terjeszkedik tovább.																																																									
Öthatalmi egyezmény	Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Olaszország	A szerződő felek meghatározták, hogy egymáshoz viszonyítva mekkora és milyen felszereltségű flottát tarthatnak fenn. Anglia ezzel lemondott a tengeri hegemoniájáról, és az Egyesült Államokat magával egyenrangú tengeri hatalomnak ismerte el.																																																									
Kilenchatalmi egyezmény	Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Olaszország, Belgium, Hollandia, Portugália és Kína	A szerződő felek megegyeztek abban, hogy tiszteletben tartják Kína függetlenségét és területi épségét. Japánnak vissza kellett adnia a Kínától elfoglalt területeit. A szerződés célja az volt, hogy minden nagyhatalom szabadon kereskedhessen Kínával („nyitott kapuk” elve).																																																									
171.	<table><tr><th></th><th>Anglia</th><th>Német-ország</th><th>Csehszlovákia</th><th>Bulgária</th><th>Románia</th><th>Magyar-ország</th><th>Lengyel-ország</th></tr><tr><td>Lakosság Európa egészéhez képest (%)</td><td>11,7</td><td>16,8</td><td>3,7</td><td>1,5</td><td>4,8</td><td>2,2</td><td>8,5</td></tr><tr><td>Az ipari termelés az összeurópaihoz viszonyítva (%)</td><td>25,7</td><td>32,1</td><td>3,1</td><td>0,2</td><td>0,8</td><td>0,9</td><td>2,5</td></tr><tr><td>GDP/fő, 1929-ben (dollár)</td><td>372</td><td>304</td><td>181</td><td>65</td><td>n. a.</td><td>115</td><td>108</td></tr><tr><td>GDP/fő, 1937-ben (vásárlóerő-paritáson; dollár)</td><td>440</td><td>340</td><td>170</td><td>77</td><td>81</td><td>120</td><td>100</td></tr><tr><td>Búza-termés/átlagok 1930 és 1934 között (mázs/ha)</td><td>21,8</td><td>17,4</td><td>14,7</td><td>10</td><td>10</td><td>11,5</td><td>10,6</td></tr><tr><td>Búza-termés/átlagok 1935 és 1938 között (mázs/ha)</td><td>22,5</td><td>23,3</td><td>17,5</td><td>13,6</td><td>10,5</td><td>14,6</td><td>11,9</td></tr></table> Köztes-Európa és Nyugat-Európa néhány országának gazdasági adatai a két világháború között Milyen fejlettségi szinten álltak Köztes-Európa államai? • Milyen regionális fejlettségbeli különbségek jellemezték az ipart Köztes-Európában a két világháború között? • Hogyan alakult a nemzeti jövedelem a világválság után (1937-ben) a korábbihoz (1929-hez) képest? • Milyen regionális különbségek láthatók a GDP-ben? • Összehasonlítva a nyugati terméstartományokkal, milyen volt a térség országainak mezőgazdasági termelékenysége az első világháború után? • Hogyan változott ez az 1930-as évek végére?		Anglia	Német-ország	Csehszlovákia	Bulgária	Románia	Magyar-ország	Lengyel-ország	Lakosság Európa egészéhez képest (%)	11,7	16,8	3,7	1,5	4,8	2,2	8,5	Az ipari termelés az összeurópaihoz viszonyítva (%)	25,7	32,1	3,1	0,2	0,8	0,9	2,5	GDP/fő, 1929-ben (dollár)	372	304	181	65	n. a.	115	108	GDP/fő, 1937-ben (vásárlóerő-paritáson; dollár)	440	340	170	77	81	120	100	Búza-termés/átlagok 1930 és 1934 között (mázs/ha)	21,8	17,4	14,7	10	10	11,5	10,6	Búza-termés/átlagok 1935 és 1938 között (mázs/ha)	22,5	23,3	17,5	13,6	10,5	14,6	11,9	Köztes-Európa és Nyugat-Európa néhány országának gazdasági adatai a két világháború között G21	Megválaszolható, hasznosítható kérdések. Nem magyarázott fogalom: „vásárlóerő-paritás”.
	Anglia	Német-ország	Csehszlovákia	Bulgária	Románia	Magyar-ország	Lengyel-ország																																																				
Lakosság Európa egészéhez képest (%)	11,7	16,8	3,7	1,5	4,8	2,2	8,5																																																				
Az ipari termelés az összeurópaihoz viszonyítva (%)	25,7	32,1	3,1	0,2	0,8	0,9	2,5																																																				
GDP/fő, 1929-ben (dollár)	372	304	181	65	n. a.	115	108																																																				
GDP/fő, 1937-ben (vásárlóerő-paritáson; dollár)	440	340	170	77	81	120	100																																																				
Búza-termés/átlagok 1930 és 1934 között (mázs/ha)	21,8	17,4	14,7	10	10	11,5	10,6																																																				
Búza-termés/átlagok 1935 és 1938 között (mázs/ha)	22,5	23,3	17,5	13,6	10,5	14,6	11,9																																																				

175.	A világ hadipoten- ciájából való részesedés 1912-ben (%) Nemzeti jövedelem 1938-ban (milliárd dollar) Katonai kiadás 1938-ban (milliárd dollar) A katonai kiadások aránya a költség- vetésen belül (%) <table><tr><td>Egyesült Államok</td><td>41,7</td><td>68</td><td>1</td><td>1,5</td></tr><tr><td>Nagy-Britannia</td><td>30,2</td><td>22</td><td>1,3</td><td>5,7</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>4,2</td><td>10</td><td>0,9</td><td>9,1</td></tr><tr><td>Németország</td><td>14,4</td><td>17</td><td>4</td><td>23,3</td></tr><tr><td>Olaszország</td><td>2,5</td><td>6</td><td>0,9</td><td>14,5</td></tr><tr><td>Szovjetunió</td><td>14</td><td>19</td><td>5</td><td>26,4</td></tr><tr><td>Japán</td><td>3,5</td><td>4</td><td>1,3</td><td>38,3</td></tr></table> Mely nagyhatalmak fordították a legtöbbet katonai kiadásokra? • Mekkora része volt ez a nemzeti jövedelmének? • Mekkora tehertétel volt a nemzeti gazdaságuk számára? • Nemzeti jövedelme mekkora részét fordította az Egyesült Államok katonai kiadásokra? • Mi történt volna, ha az Egyesült Államok is annyi százalékát fordítja katonai kiadásokra a nemzeti jövedelmnek, mint a háborúra készülő nagyhatalmak?	Egyesült Államok	41,7	68	1	1,5	Nagy-Britannia	30,2	22	1,3	5,7	Franciaország	4,2	10	0,9	9,1	Németország	14,4	17	4	23,3	Olaszország	2,5	6	0,9	14,5	Szovjetunió	14	19	5	26,4	Japán	3,5	4	1,3	38,3	A táblázatnak nincs címe. Tartalma: A háború előtti hadikiadásokat hasonlítja össze. H7	Részben megválaszolható, hasznosítható kérdések. Nem szokás feltenni „Mi lett volna ha...”-típusú kérdéseket. (ld. „Mi történt volna, ha az Egyesült Államok...”).
Egyesült Államok	41,7	68	1	1,5																																		
Nagy-Britannia	30,2	22	1,3	5,7																																		
Franciaország	4,2	10	0,9	9,1																																		
Németország	14,4	17	4	23,3																																		
Olaszország	2,5	6	0,9	14,5																																		
Szovjetunió	14	19	5	26,4																																		
Japán	3,5	4	1,3	38,3																																		
182.	Állapítsuk meg a GDP-adatok alapján, hogyan érintette Ausztriát az első világháború! • Mennyire tudott közeledni Magyarország a dualizmus korának második felében Európa legfejlettebb régióihoz, illetve Ausztriához? • Hogyan alakult ugyanez a Horthy-korszakban? • Visszük meg, hogy a vizsgált mintegy negyvenéves időszakot tekintve Magyarország felzárkózott vagy inkább lemaradt-e Nyugat-Európához képest! <table><tr><td></td><td>1890</td><td>1913</td><td>1920</td><td>1929</td></tr><tr><td>Magyarország (a trianoni határokon belül)</td><td>1475</td><td>2098</td><td>1709</td><td>2476</td></tr><tr><td>Nyugat-Európa átlaga</td><td>2535</td><td>3474</td><td>3247</td><td>4336</td></tr><tr><td>Magyarország Nyugat-Európához képest</td><td>58,1%</td><td>60,4%</td><td>52,6%</td><td>57,1%</td></tr><tr><td>Ausztria</td><td>3443</td><td>3467</td><td>2410</td><td>3701</td></tr><tr><td>Magyarország Ausztriához képest</td><td>60,3%</td><td>60,5%</td><td>70,9%</td><td>66,9%</td></tr></table> Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) alakulása dollárban 1890 és 1929 között		1890	1913	1920	1929	Magyarország (a trianoni határokon belül)	1475	2098	1709	2476	Nyugat-Európa átlaga	2535	3474	3247	4336	Magyarország Nyugat-Európához képest	58,1%	60,4%	52,6%	57,1%	Ausztria	3443	3467	2410	3701	Magyarország Ausztriához képest	60,3%	60,5%	70,9%	66,9%	Részben pontatlan cím: Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) alakulása dollárban 1890-1929 között Tartalma: A trianoni Magyarország összevetése Ausztriával, Nyugta-Európával. G22	Megválaszolható, hasznosítható kérdések.					
	1890	1913	1920	1929																																		
Magyarország (a trianoni határokon belül)	1475	2098	1709	2476																																		
Nyugat-Európa átlaga	2535	3474	3247	4336																																		
Magyarország Nyugat-Európához képest	58,1%	60,4%	52,6%	57,1%																																		
Ausztria	3443	3467	2410	3701																																		
Magyarország Ausztriához képest	60,3%	60,5%	70,9%	66,9%																																		
183.	Szabó Dezső író, a radikálisok önjelölt prófétája. Az elsodort falu című regénye a korszak egyik legolvasottabb könyve volt. Szekfű Gyula történész, a konzervatív irányzat szószólója. Három nemzedék című liberalizmusellenes történeti összefoglalója a Horthy-korszak legnagyobb hatású történeti munkája volt. Prohászka Ottokár püspök a keresztényszocialisták vezéralakja. Az ellenforradalom három arca	Az ellenforradalom három arca Félrevezető cím, mivel a „három arc” három oldalra is vonatkozhatna. X5	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Rövid információk három korabeli személyiségről (Szabó Dezső, Szekfű Gyula, Prohászka Ottokár). A szövegek kibővítésre kerültek. Nem világos, hogy ez miért szerepel táblázatos formában, képaláírásként jobban ideillene.																																			
185.	<table><tr><td>Richter Gedeon</td><td>1912</td><td>Kálmoppyrin</td></tr><tr><td>Mihály Dénes</td><td>1919</td><td>„Telehor”: állókép továbbítására képes elektromos készülék, a tévé és a hangos-film egyik úttörője</td></tr><tr><td>Kandó Kálmán</td><td>1929</td><td>Villanymozdony</td></tr><tr><td>Bay Zoltán</td><td>1930-as évek</td><td>Radár</td></tr><tr><td>Heller Zoltán</td><td>1940-es évek</td><td>Nagynyomású ipari hőerőmű Ajkán</td></tr></table> Magyar tudósok sikerei a 20. század első felében	Richter Gedeon	1912	Kálmoppyrin	Mihály Dénes	1919	„Telehor”: állókép továbbítására képes elektromos készülék, a tévé és a hangos-film egyik úttörője	Kandó Kálmán	1929	Villanymozdony	Bay Zoltán	1930-as évek	Radár	Heller Zoltán	1940-es évek	Nagynyomású ipari hőerőmű Ajkán	Magyar tudósok sikerei a 20. sz. első felében (Összefoglaló táblázat néhány találmányról, kronológiai adatokkal.) G23	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																				
Richter Gedeon	1912	Kálmoppyrin																																				
Mihály Dénes	1919	„Telehor”: állókép továbbítására képes elektromos készülék, a tévé és a hangos-film egyik úttörője																																				
Kandó Kálmán	1929	Villanymozdony																																				
Bay Zoltán	1930-as évek	Radár																																				
Heller Zoltán	1940-es évek	Nagynyomású ipari hőerőmű Ajkán																																				

187.	<table><tr><td>Csehszlovákia (1921)</td><td>Szlovákia: 636 000 fő Kárpátalja: 102 100 fő</td></tr><tr><td>Jugoszlávia (1921)</td><td>472 400 fő</td></tr><tr><td>Románia (1930)</td><td>1 425 000 fő</td></tr><tr><td>Ausztria (1923)</td><td>15 300 fő</td></tr></table> Az elszakított országrészek magyarságának lélekszáma az utódállamok népszámlálási adatai alapján Hasonlítsuk össze a számokat a korábbi adatokkal! • Miért vannak eltérések köztük? • Miért szükséges forráskritikával kezelni ezeket a számokat? A 124. oldali összehasonlítandó táblázat: <table><tr><th>Ország</th><th>Elcsatolt magyar népesség (fő)</th><th>Ebből elmenekült (fő)</th><th>A menekültek aránya az elcsatolt magyar népességhez képest (%)</th></tr><tr><td>Románia</td><td>1 662 000</td><td>222 000</td><td>13,4</td></tr><tr><td>Csehszlovákia</td><td>1 066 000</td><td>144 000</td><td>13,5</td></tr><tr><td>Szerb-Horvát-Szlovén Királyság</td><td>453 000</td><td>55 000</td><td>12,1</td></tr><tr><td>Mindösszesen</td><td>3 214 000</td><td>426 000</td><td>13,3</td></tr></table> Az elcsatolt magyar népesség és a menekültek aránya	Csehszlovákia (1921)	Szlovákia: 636 000 fő Kárpátalja: 102 100 fő	Jugoszlávia (1921)	472 400 fő	Románia (1930)	1 425 000 fő	Ausztria (1923)	15 300 fő	Ország	Elcsatolt magyar népesség (fő)	Ebből elmenekült (fő)	A menekültek aránya az elcsatolt magyar népességhez képest (%)	Románia	1 662 000	222 000	13,4	Csehszlovákia	1 066 000	144 000	13,5	Szerb-Horvát-Szlovén Királyság	453 000	55 000	12,1	Mindösszesen	3 214 000	426 000	13,3	Az elszakított országrészek magyarságának lélekszáma az utódállamok népszámlálási adatai alapján D10	A kérdéseket a korábbi, a 124. oldali táblázattal összevetve kell megválaszolni, ehhez a diákoknak pontos információt kell adni, nem elegendő, hogy „<i>korábbi</i>”. Ausztriát nem tünteti fel a 124. oldali táblázat. Jugoszláviánál nem csökkenés, hanem 70 ezer fős növekedés tapasztalható, Romániában a menekültek levonása után a különbség jelentéktelen, csak Csehszlovákia esetében „jön ki” az eredmény. Jugoszlávia 1921-ben még nem létezett. Miért csak ennél a táblázatnál hívja fel a figyelmet a forráskritika fontosságára a tankönyv? – tetten érhető előítéletesség!
Csehszlovákia (1921)	Szlovákia: 636 000 fő Kárpátalja: 102 100 fő																														
Jugoszlávia (1921)	472 400 fő																														
Románia (1930)	1 425 000 fő																														
Ausztria (1923)	15 300 fő																														
Ország	Elcsatolt magyar népesség (fő)	Ebből elmenekült (fő)	A menekültek aránya az elcsatolt magyar népességhez képest (%)																												
Románia	1 662 000	222 000	13,4																												
Csehszlovákia	1 066 000	144 000	13,5																												
Szerb-Horvát-Szlovén Királyság	453 000	55 000	12,1																												
Mindösszesen	3 214 000	426 000	13,3																												
188.	<table><tr><th>Utódállam</th><th>Kisebbségi jogok</th><th>Nyelvhasználat</th><th>Főbb sérelmek</th></tr><tr><td>Csehszlovákia</td><td>Elismerte a kisebbségi jogokat.</td><td>Alkotmányos jog az anyanyelvhasználat a bíróságok előtt és a közoktatásban. Ha a 20%-ot elérte a kisebbség létszáma, akkor a közigazgatásban is.</td><td>A kárpátaljai közigazgatási autonómiára vonatkozó ígéretet nem tartották be.</td></tr><tr><td>Románia</td><td>Csak vallási kisebbséget ismert el.</td><td>Csak a román nyelvet használhatták a hivatalos életben.</td><td>Nem ismerték el a kisebbségeket (se a magyart, se a székelyt), nem alapították meg a székelyföldi kulturális önkormányzatot.</td></tr><tr><td>Szerb-Horvát-Szlovén Királyság (1929-től Jugoszlávia)</td><td>1929-től tiltották a kisebbségi pártok és egyesületek szervezését.</td><td>A hivatalokban tilos volt magyarul beszélni.</td><td>Még az anyanyelvhasználatot is tiltották, az élet minden területén.</td></tr></table> Az utódállamok kisebbségi politikája a két világháború között Tekintsük át a táblázatot! Melyik utódállamban éltek a legkedvezőbb körülmények között a kisebbségi magyarok?	Utódállam	Kisebbségi jogok	Nyelvhasználat	Főbb sérelmek	Csehszlovákia	Elismerte a kisebbségi jogokat.	Alkotmányos jog az anyanyelvhasználat a bíróságok előtt és a közoktatásban. Ha a 20%-ot elérte a kisebbség létszáma, akkor a közigazgatásban is.	A kárpátaljai közigazgatási autonómiára vonatkozó ígéretet nem tartották be.	Románia	Csak vallási kisebbséget ismert el.	Csak a román nyelvet használhatták a hivatalos életben.	Nem ismerték el a kisebbségeket (se a magyart, se a székelyt), nem alapították meg a székelyföldi kulturális önkormányzatot.	Szerb-Horvát-Szlovén Királyság (1929-től Jugoszlávia)	1929-től tiltották a kisebbségi pártok és egyesületek szervezését.	A hivatalokban tilos volt magyarul beszélni.	Még az anyanyelvhasználatot is tiltották, az élet minden területén.	Az utódállamok kisebbségi politikája a két háború között (összefoglaló táblázat) X6	Egyetlen, de megválaszolható, hasznosítható kérdés.												
Utódállam	Kisebbségi jogok	Nyelvhasználat	Főbb sérelmek																												
Csehszlovákia	Elismerte a kisebbségi jogokat.	Alkotmányos jog az anyanyelvhasználat a bíróságok előtt és a közoktatásban. Ha a 20%-ot elérte a kisebbség létszáma, akkor a közigazgatásban is.	A kárpátaljai közigazgatási autonómiára vonatkozó ígéretet nem tartották be.																												
Románia	Csak vallási kisebbséget ismert el.	Csak a román nyelvet használhatták a hivatalos életben.	Nem ismerték el a kisebbségeket (se a magyart, se a székelyt), nem alapították meg a székelyföldi kulturális önkormányzatot.																												
Szerb-Horvát-Szlovén Királyság (1929-től Jugoszlávia)	1929-től tiltották a kisebbségi pártok és egyesületek szervezését.	A hivatalokban tilos volt magyarul beszélni.	Még az anyanyelvhasználatot is tiltották, az élet minden területén.																												
194.	<table><tr><td>Főméltóságú</td><td>A kormányzó, a hercegprímás és a herceg</td></tr><tr><td>Nagyméltóságú</td><td>Érsek, a felsőház elnöke, a királyi kúria elnöke</td></tr><tr><td>Méltóságos</td><td>A püspök, a képviselőház elnöke, a főispán és az alispán, akik a III., IV. és V. fizetési osztályba tartoztak (például igazgatók, államhivatalnokok)</td></tr><tr><td>Nagyságos</td><td>A plébános, az országgyűlési képviselő és mindazok, akik a VI. fizetési osztályba tartoztak</td></tr><tr><td>Tekintetes</td><td>Általában a köznemes és minden érettségizett</td></tr><tr><td>Nemzetes</td><td>A vitézi rend tagja</td></tr><tr><td>Főtisztelendő</td><td>Katolikus pap</td></tr><tr><td>Kend vagy maga</td><td>Alsóbb rétegek</td></tr></table>	Főméltóságú	A kormányzó, a hercegprímás és a herceg	Nagyméltóságú	Érsek, a felsőház elnöke, a királyi kúria elnöke	Méltóságos	A püspök, a képviselőház elnöke, a főispán és az alispán, akik a III., IV. és V. fizetési osztályba tartoztak (például igazgatók, államhivatalnokok)	Nagyságos	A plébános, az országgyűlési képviselő és mindazok, akik a VI. fizetési osztályba tartoztak	Tekintetes	Általában a köznemes és minden érettségizett	Nemzetes	A vitézi rend tagja	Főtisztelendő	Katolikus pap	Kend vagy maga	Alsóbb rétegek	Nincs cím. Tartalma: megszólítások táblázata. X7	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok. Magyarázó ábra jobb lenne. Probléma a táblázat tartalmában: „Nagyságos” - kategóriába került a <i>plébános</i>, majd a diákok számára érthetetlen okból a <i>katolikus pap</i> a „főtisztelendő” - kategóriába. „Tekintetes” - kategóriában szerepelnek a <i>köznemesek</i> (a Horthy-korban (!)). A „nagyságos” - kategóriába kerültek „mindazok, akik a VI. fizetési osztályba tartoztak”, amit a diák nyilván nem ért.												
Főméltóságú	A kormányzó, a hercegprímás és a herceg																														
Nagyméltóságú	Érsek, a felsőház elnöke, a királyi kúria elnöke																														
Méltóságos	A püspök, a képviselőház elnöke, a főispán és az alispán, akik a III., IV. és V. fizetési osztályba tartoztak (például igazgatók, államhivatalnokok)																														
Nagyságos	A plébános, az országgyűlési képviselő és mindazok, akik a VI. fizetési osztályba tartoztak																														
Tekintetes	Általában a köznemes és minden érettségizett																														
Nemzetes	A vitézi rend tagja																														
Főtisztelendő	Katolikus pap																														
Kend vagy maga	Alsóbb rétegek																														

196.	<table><tr><td>1920</td><td>7,9 millió</td><td>40 év</td></tr><tr><td>1930</td><td>8,6 millió</td><td>50 év</td></tr><tr><td>1940</td><td>9,3 millió</td><td>57 év</td></tr></table> A trianoni Magyarország lakosságszáma és a születéskor várható élettartam (az 1940-es adatok a trianoni országhatáron belüli népességre vonatkoznak)	1920	7,9 millió	40 év	1930	8,6 millió	50 év	1940	9,3 millió	57 év	A trianoni Magyarország lakosságszáma és a születéskor várható élettartam (1920, 1930, 1940) D11	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																																														
1920	7,9 millió	40 év																																																								
1930	8,6 millió	50 év																																																								
1940	9,3 millió	57 év																																																								
199.	<table><tr><td>1927</td><td>1928</td><td>1929</td><td>1930</td><td>1931</td><td>1932</td><td>1933</td><td>1934</td></tr><tr><td>A búza ára mázsánként</td><td>32 pengő</td><td>30 pengő</td><td>24 pengő</td><td>20 pengő</td><td>13 pengő</td><td>13 pengő</td><td>10 pengő</td></tr></table> A mezőgazdasági termékek elértéktelenedése a válság idején	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	A búza ára mázsánként	32 pengő	30 pengő	24 pengő	20 pengő	13 pengő	13 pengő	10 pengő	A mezőgazdasági termékek elértéktelenedése a válság idején (1927-1934). G24	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																																							
1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934																																																			
A búza ára mázsánként	32 pengő	30 pengő	24 pengő	20 pengő	13 pengő	13 pengő	10 pengő																																																			
199.	<table><tr><td>Év</td><td>Import</td><td>Export</td><td>Külföldi tőke</td><td>Adósságszolgálat</td></tr><tr><td>1928</td><td>1211,4</td><td>826,0</td><td>443</td><td>182</td></tr><tr><td>1929</td><td>1063,7</td><td>1038,5</td><td>195</td><td>201</td></tr><tr><td>1930</td><td>823,4</td><td>911,7</td><td>185</td><td>234</td></tr><tr><td>1931</td><td>539,4</td><td>570,4</td><td>181</td><td>266</td></tr><tr><td>1932</td><td>328,5</td><td>344,5</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>1933</td><td>312,6</td><td>391,3</td><td>0</td><td>0</td></tr></table> A magyar külkereskedelem árubehozatalának és -kivitelének értéke, valamint a külföldről érkező hitelek nagysága, illetve az ezek törlesztésére és a háborús jóvátétel fizetésére fordított összegek (millió pengő) Milyen hatással volt a világválság a külkereskedelemre? • Hogyan alakult a válság éveiben a külföldről érkező tőkebefektetés? • Miért nullázódott le az adósságszolgálat 1932-ben?	Év	Import	Export	Külföldi tőke	Adósságszolgálat	1928	1211,4	826,0	443	182	1929	1063,7	1038,5	195	201	1930	823,4	911,7	185	234	1931	539,4	570,4	181	266	1932	328,5	344,5	0	0	1933	312,6	391,3	0	0	A magyar külkereskedelem árubehozatalának és kivitelének értéke, valamint a külföldről érkező hitelek nagysága, illetve az ezek törlesztésére és a háborús jóvátétel fizetésére fordított összegek (1928-1933). G25	Megválaszolható, hasznosítható kérdések.																				
Év	Import	Export	Külföldi tőke	Adósságszolgálat																																																						
1928	1211,4	826,0	443	182																																																						
1929	1063,7	1038,5	195	201																																																						
1930	823,4	911,7	185	234																																																						
1931	539,4	570,4	181	266																																																						
1932	328,5	344,5	0	0																																																						
1933	312,6	391,3	0	0																																																						
199.	<table><tr><td>Ország</td><td>Búza</td><td>Burgonya</td><td>Kukorica</td><td>Cukorrépa</td></tr><tr><td>Ausztria</td><td>15,5</td><td>130,3</td><td>20,6</td><td>342,5</td></tr><tr><td>Belgium</td><td>24,3</td><td>214,1</td><td>—</td><td>312,5</td></tr><tr><td>Bulgária</td><td>12,6</td><td>58,4</td><td>13,4</td><td>176,5</td></tr><tr><td>Csehszlovákia</td><td>16,1</td><td>132,4</td><td>18,8</td><td>280,2</td></tr><tr><td>Dánia</td><td>27,6</td><td>157,3</td><td>—</td><td>301,2</td></tr><tr><td>Franciaország</td><td>14,1</td><td>108,0</td><td>16,2</td><td>290,5</td></tr><tr><td>Jugoszlávia</td><td>10,1</td><td>53,9</td><td>15,0</td><td>151,8</td></tr><tr><td>Magyarország</td><td>12,3</td><td>56,9</td><td>15,9</td><td>192,1</td></tr><tr><td>Németország</td><td>20,9</td><td>163,2</td><td>—</td><td>296,4</td></tr><tr><td>Svájc</td><td>19,8</td><td>142,8</td><td>30,4</td><td>354,0</td></tr></table> Termésátlagok Európában az 1930-as évek elején (mázs/hektár) Mivel állhat összefüggésben, hogy egy-egy országban milyenek a termésátlagok? • Mely államokban a legnagyobb, és melyekben a legkisebb? • Milyenek voltak a magyar mezőgazdaság termésátlagai a többi orszáéhoz képest? • Miért hátráltatta a magyar mezőgazdaság fejlődését, hogy a válság miatt megtorpant a fejlesztés (gépesítés, műtrágyahasználat)?	Ország	Búza	Burgonya	Kukorica	Cukorrépa	Ausztria	15,5	130,3	20,6	342,5	Belgium	24,3	214,1	—	312,5	Bulgária	12,6	58,4	13,4	176,5	Csehszlovákia	16,1	132,4	18,8	280,2	Dánia	27,6	157,3	—	301,2	Franciaország	14,1	108,0	16,2	290,5	Jugoszlávia	10,1	53,9	15,0	151,8	Magyarország	12,3	56,9	15,9	192,1	Németország	20,9	163,2	—	296,4	Svájc	19,8	142,8	30,4	354,0	Termésátlagok Európában az 1930-as évek elején G26	A kérdések többsége jól használható, az utolsó kérdés sugalmazza a választ.
Ország	Búza	Burgonya	Kukorica	Cukorrépa																																																						
Ausztria	15,5	130,3	20,6	342,5																																																						
Belgium	24,3	214,1	—	312,5																																																						
Bulgária	12,6	58,4	13,4	176,5																																																						
Csehszlovákia	16,1	132,4	18,8	280,2																																																						
Dánia	27,6	157,3	—	301,2																																																						
Franciaország	14,1	108,0	16,2	290,5																																																						
Jugoszlávia	10,1	53,9	15,0	151,8																																																						
Magyarország	12,3	56,9	15,9	192,1																																																						
Németország	20,9	163,2	—	296,4																																																						
Svájc	19,8	142,8	30,4	354,0																																																						

203.	<table><tr><th>Kormányfő</th><th>A nyilasokkal szembeni intézkedések</th></tr><tr><td>Gr. Károlyi Gyula (1931–1932)</td><td>Betiltották a pártgyűnruhák használatát és a rohamosztagokat.</td></tr><tr><td>Gömbös Gyula (1932–1936)</td><td>Betiltották a horogkereszt használatát. A nyilasokat hazatérőnek bélyegezték, uszító nézetekéért bírság alá állították őket, politikai gyűléseikre nem kaptak engedélyt. Az 1935. évi országgyűlési választáson az államapparátus akadályozta az elfizetéseket.</td></tr><tr><td>Darányi Kálmán (1936–1938)</td><td>Megállapodást ajánlott Szálasinak, néhány parlamenti mandátumért cserébe a nyilasok mérséklődését várta. Az állam megdöntésére szervezkedőket bírság alá állították, és pártjukat betiltották.</td></tr><tr><td>Imrédy Béla (1938–1939)</td><td>Az állami alkalmazottnak és katonának megtiltották a nyilasokhoz tartozó rendezvények látogatását és a párttagságot. A nyilas politikusokat (köztük Szálasi Istvánt) bebörtönözték, internálták. Újságjaikat és pártjaikat betiltották. A nyilasok programjának egyes követeléseit a kormány megvalósította (zsidóellenes törvények és szociális juttatások).</td></tr><tr><td>Gr. Teleki Pál (1939–1941)</td><td>Teleki minden korábban ismert módon fellépett a nyilasok ellen. Feloszlatta pártjukat, lefoglaltatta a párt vagyonát, betiltották újságjukat és rendezvényeiket, lejárató kampányt indítottak ellenük, politikusaikat és agitátoraikat bebörtönözték. A képviselővé választott nyilasok parlamenti mandátumát elvette a kormánytöbbség. Látványos pereket rendeztek a nyilas politikusok és párttagok ellen.</td></tr></table> Milyen eszközökkel törekedett a kormánypárt a nyilasok megfékezésére? • Miért tekintették fenyegetőbbnek a nyilasokhoz tartozó mozgalmat, mint a többi ellenzéki pártot? • Gondoljuk végig, miért nem sikerült megtörni a mozgalom lendületét!	Kormányfő	A nyilasokkal szembeni intézkedések	Gr. Károlyi Gyula (1931–1932)	Betiltották a pártgyűnruhák használatát és a rohamosztagokat.	Gömbös Gyula (1932–1936)	Betiltották a horogkereszt használatát. A nyilasokat hazatérőnek bélyegezték, uszító nézetekéért bírság alá állították őket, politikai gyűléseikre nem kaptak engedélyt. Az 1935. évi országgyűlési választáson az államapparátus akadályozta az elfizetéseket.	Darányi Kálmán (1936–1938)	Megállapodást ajánlott Szálasinak, néhány parlamenti mandátumért cserébe a nyilasok mérséklődését várta. Az állam megdöntésére szervezkedőket bírság alá állították, és pártjukat betiltották.	Imrédy Béla (1938–1939)	Az állami alkalmazottnak és katonának megtiltották a nyilasokhoz tartozó rendezvények látogatását és a párttagságot. A nyilas politikusokat (köztük Szálasi Istvánt) bebörtönözték, internálták. Újságjaikat és pártjaikat betiltották. A nyilasok programjának egyes követeléseit a kormány megvalósította (zsidóellenes törvények és szociális juttatások).	Gr. Teleki Pál (1939–1941)	Teleki minden korábban ismert módon fellépett a nyilasok ellen. Feloszlatta pártjukat, lefoglaltatta a párt vagyonát, betiltották újságjukat és rendezvényeiket, lejárató kampányt indítottak ellenük, politikusaikat és agitátoraikat bebörtönözték. A képviselővé választott nyilasok parlamenti mandátumát elvette a kormánytöbbség. Látványos pereket rendeztek a nyilas politikusok és párttagok ellen.	Nincs cím	Tartalma: <i>A táblázat az 1931-41 közötti miniszterelnökök nyilasok elleni intézkedéseit összegzi.</i> Probléma, hogy nyilasok 1931-ben még nem voltak. X8	A 2. és 3. kérdés előzetes ismertek nélkül nem megválaszolható.														
Kormányfő	A nyilasokkal szembeni intézkedések																													
Gr. Károlyi Gyula (1931–1932)	Betiltották a pártgyűnruhák használatát és a rohamosztagokat.																													
Gömbös Gyula (1932–1936)	Betiltották a horogkereszt használatát. A nyilasokat hazatérőnek bélyegezték, uszító nézetekéért bírság alá állították őket, politikai gyűléseikre nem kaptak engedélyt. Az 1935. évi országgyűlési választáson az államapparátus akadályozta az elfizetéseket.																													
Darányi Kálmán (1936–1938)	Megállapodást ajánlott Szálasinak, néhány parlamenti mandátumért cserébe a nyilasok mérséklődését várta. Az állam megdöntésére szervezkedőket bírság alá állították, és pártjukat betiltották.																													
Imrédy Béla (1938–1939)	Az állami alkalmazottnak és katonának megtiltották a nyilasokhoz tartozó rendezvények látogatását és a párttagságot. A nyilas politikusokat (köztük Szálasi Istvánt) bebörtönözték, internálták. Újságjaikat és pártjaikat betiltották. A nyilasok programjának egyes követeléseit a kormány megvalósította (zsidóellenes törvények és szociális juttatások).																													
Gr. Teleki Pál (1939–1941)	Teleki minden korábban ismert módon fellépett a nyilasok ellen. Feloszlatta pártjukat, lefoglaltatta a párt vagyonát, betiltották újságjukat és rendezvényeiket, lejárató kampányt indítottak ellenük, politikusaikat és agitátoraikat bebörtönözték. A képviselővé választott nyilasok parlamenti mandátumát elvette a kormánytöbbség. Látványos pereket rendeztek a nyilas politikusok és párttagok ellen.																													
208.	Gondoljuk végig, léteztek-e az alábbi tulajdonságokkal rendelkező modern demokráciák, illetve modern diktatúrák a 20. század előtt! Soroljuk be a fenti táblázat alapján az Amerikai Egyesült Államokat, az olasz fasiszta államot, a német náci államot és a szovjet államot! Melyik kategóriába tartozik a Horthy-kori Magyarország? <table><tr><th>Parlamentáris demokrácia</th><th>Modern diktatúra</th></tr><tr><td>A három hatalmi ág viszonya (törvényhozás, kormányzás, bíróságok)</td><td>Elkülönülnek (fékek és ellen súlyok elve). Egy kézben (minden a diktátor irányít, vagy egy néhány fő csoport kezében van a hatalom).</td></tr><tr><td>Az állam tényleges vezetője</td><td>Meghatározott időre választják, és leváltható. Meghatározatlan ideig marad hatalmon. Csak látványos kudarccal esetén tudja leváltani a közvetlen környezetében lévő újabb diktátorjelölt.</td></tr><tr><td>Törvényhozás</td><td>A parlament alapvető jelentőségű, a törvények a választók érdekeit képviselik, a kormány csak a parlament által megszabott kereteken belül működhet, vagyis be kell tartania a törvényeket és az állami közhatalmát.</td></tr><tr><td>Pártok versenye</td><td>Többpártrendszer. Egyikről esélyek. Egyetlen állampárt. Ústők a másikat gondolkodókat és a kritikát megfogalmazókat.</td></tr><tr><td>Szavazati jog</td><td>Széles körű vagy általános. Nincs jelentősége, mert nincs tényleges választási lehetőség.</td></tr><tr><td>Igazságszolgáltatás</td><td>Flüggetlen a mindennapi politikai élettől. A bíróság a napi politika eszköze.</td></tr><tr><td>Rendőrség, karhatalom</td><td>Az állampolgár érdekeit szolgálja (védő jellegű). A hatalom érdekeit szolgálja (büntető jellegű).</td></tr><tr><td>Államvédelem</td><td>A hírdőnapokban láthatatlan. Belső ellenőrzés alatt működik, célja az állam megdöntésére, illetve az állampolgárok veszélyeztetésére irányuló erőszakos szervezkedések megakadályozása. A politikai vezetés irányítása alatt működik, előőrséges feladata az állampolgárok látványos megfélemlítése a diktátor hatalmának fenntartása érdekében.</td></tr><tr><td>Van-e kötelező világnézet?</td><td>Nincs. A világnézeti szabadság alkotmányos alapjog. A különböző világnézeteket a pártok jelenítik meg. Egyetlen hivatalos állami ideológia van, amelyet a vezető képvisel. A másikat gondolkodókat a hatalom az állam és a nép ellenességének nevez.</td></tr><tr><td>Tömegkommunikáció</td><td>Sokszínű, bárki alapíthat sajtóterméket nézetek hirdetésére. A politikai hatalom kezében van, a propaganda eszköze.</td></tr><tr><td>Társadalmi élet</td><td>Szabadon szerveződik. Az állampárt szervezi.</td></tr><tr><td>Van-e korlátja a kormányzati hatalomnak?</td><td>A kormány hatalmát a többi hatalmi ág és a megválasztott törvényes korlátozzák. Ezt nevezzük jogszabadságnak. Meghatározott időnként az állampolgárok leválthatják a hatalmon lévő politikusokat. A diktatúrákban úgynevezett „jóléteges állapot” van, ahol a diktátor akarata mindenféle korlátozás nélkül érvényesül.</td></tr></table>	Parlamentáris demokrácia	Modern diktatúra	A három hatalmi ág viszonya (törvényhozás, kormányzás, bíróságok)	Elkülönülnek (fékek és ellen súlyok elve). Egy kézben (minden a diktátor irányít, vagy egy néhány fő csoport kezében van a hatalom).	Az állam tényleges vezetője	Meghatározott időre választják, és leváltható. Meghatározatlan ideig marad hatalmon. Csak látványos kudarccal esetén tudja leváltani a közvetlen környezetében lévő újabb diktátorjelölt.	Törvényhozás	A parlament alapvető jelentőségű, a törvények a választók érdekeit képviselik, a kormány csak a parlament által megszabott kereteken belül működhet, vagyis be kell tartania a törvényeket és az állami közhatalmát.	Pártok versenye	Többpártrendszer. Egyikről esélyek. Egyetlen állampárt. Ústők a másikat gondolkodókat és a kritikát megfogalmazókat.	Szavazati jog	Széles körű vagy általános. Nincs jelentősége, mert nincs tényleges választási lehetőség.	Igazságszolgáltatás	Flüggetlen a mindennapi politikai élettől. A bíróság a napi politika eszköze.	Rendőrség, karhatalom	Az állampolgár érdekeit szolgálja (védő jellegű). A hatalom érdekeit szolgálja (büntető jellegű).	Államvédelem	A hírdőnapokban láthatatlan. Belső ellenőrzés alatt működik, célja az állam megdöntésére, illetve az állampolgárok veszélyeztetésére irányuló erőszakos szervezkedések megakadályozása. A politikai vezetés irányítása alatt működik, előőrséges feladata az állampolgárok látványos megfélemlítése a diktátor hatalmának fenntartása érdekében.	Van-e kötelező világnézet?	Nincs. A világnézeti szabadság alkotmányos alapjog. A különböző világnézeteket a pártok jelenítik meg. Egyetlen hivatalos állami ideológia van, amelyet a vezető képvisel. A másikat gondolkodókat a hatalom az állam és a nép ellenességének nevez.	Tömegkommunikáció	Sokszínű, bárki alapíthat sajtóterméket nézetek hirdetésére. A politikai hatalom kezében van, a propaganda eszköze.	Társadalmi élet	Szabadon szerveződik. Az állampárt szervezi.	Van-e korlátja a kormányzati hatalomnak?	A kormány hatalmát a többi hatalmi ág és a megválasztott törvényes korlátozzák. Ezt nevezzük jogszabadságnak. Meghatározott időnként az állampolgárok leválthatják a hatalmon lévő politikusokat. A diktatúrákban úgynevezett „jóléteges állapot” van, ahol a diktátor akarata mindenféle korlátozás nélkül érvényesül.	Nincs cím.	Tartalma: <i>Demokráciát és diktatúrát összehasonlító összefoglaló táblázat.</i> X9	Egyes államok, és a Horthy-korszak Magyarországnak besorolása.
Parlamentáris demokrácia	Modern diktatúra																													
A három hatalmi ág viszonya (törvényhozás, kormányzás, bíróságok)	Elkülönülnek (fékek és ellen súlyok elve). Egy kézben (minden a diktátor irányít, vagy egy néhány fő csoport kezében van a hatalom).																													
Az állam tényleges vezetője	Meghatározott időre választják, és leváltható. Meghatározatlan ideig marad hatalmon. Csak látványos kudarccal esetén tudja leváltani a közvetlen környezetében lévő újabb diktátorjelölt.																													
Törvényhozás	A parlament alapvető jelentőségű, a törvények a választók érdekeit képviselik, a kormány csak a parlament által megszabott kereteken belül működhet, vagyis be kell tartania a törvényeket és az állami közhatalmát.																													
Pártok versenye	Többpártrendszer. Egyikről esélyek. Egyetlen állampárt. Ústők a másikat gondolkodókat és a kritikát megfogalmazókat.																													
Szavazati jog	Széles körű vagy általános. Nincs jelentősége, mert nincs tényleges választási lehetőség.																													
Igazságszolgáltatás	Flüggetlen a mindennapi politikai élettől. A bíróság a napi politika eszköze.																													
Rendőrség, karhatalom	Az állampolgár érdekeit szolgálja (védő jellegű). A hatalom érdekeit szolgálja (büntető jellegű).																													
Államvédelem	A hírdőnapokban láthatatlan. Belső ellenőrzés alatt működik, célja az állam megdöntésére, illetve az állampolgárok veszélyeztetésére irányuló erőszakos szervezkedések megakadályozása. A politikai vezetés irányítása alatt működik, előőrséges feladata az állampolgárok látványos megfélemlítése a diktátor hatalmának fenntartása érdekében.																													
Van-e kötelező világnézet?	Nincs. A világnézeti szabadság alkotmányos alapjog. A különböző világnézeteket a pártok jelenítik meg. Egyetlen hivatalos állami ideológia van, amelyet a vezető képvisel. A másikat gondolkodókat a hatalom az állam és a nép ellenességének nevez.																													
Tömegkommunikáció	Sokszínű, bárki alapíthat sajtóterméket nézetek hirdetésére. A politikai hatalom kezében van, a propaganda eszköze.																													
Társadalmi élet	Szabadon szerveződik. Az állampárt szervezi.																													
Van-e korlátja a kormányzati hatalomnak?	A kormány hatalmát a többi hatalmi ág és a megválasztott törvényes korlátozzák. Ezt nevezzük jogszabadságnak. Meghatározott időnként az állampolgárok leválthatják a hatalmon lévő politikusokat. A diktatúrákban úgynevezett „jóléteges állapot” van, ahol a diktátor akarata mindenféle korlátozás nélkül érvényesül.																													
214.	<table><tr><th>Német hadsereg</th><th>Lengyel hadsereg</th></tr><tr><td>1,6 millió fő</td><td>1 millió fő</td></tr><tr><td>9000 löveg</td><td>4300 löveg</td></tr><tr><td>2500 harckocsi</td><td>880 harckocsi</td></tr><tr><td>2315 repülőgép</td><td>400 repülőgép</td></tr></table> A két hadsereg erőviszonyai a háború kezdetén	Német hadsereg	Lengyel hadsereg	1,6 millió fő	1 millió fő	9000 löveg	4300 löveg	2500 harckocsi	880 harckocsi	2315 repülőgép	400 repülőgép	A két hadsereg erőviszonyai a háború kezdetén (A német és a lengyel hadsereg összevetése.)	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.																	
Német hadsereg	Lengyel hadsereg																													
1,6 millió fő	1 millió fő																													
9000 löveg	4300 löveg																													
2500 harckocsi	880 harckocsi																													
2315 repülőgép	400 repülőgép																													

219.	<table><tr><th colspan="2">Napi kenyérfejadag (gramm)</th></tr><tr><td>Elsődleges fontosságú üzemek dolgozói</td><td>375</td></tr><tr><td>Műszaki és technikus munkások</td><td>250</td></tr><tr><td>Tisztviselők és családtagok (fejenként)</td><td>125</td></tr><tr><td>Katonák</td><td>500</td></tr></table> Rendelet a napi kenyérfejadagokról a körbezárt Leningrádban (1941. november 20.). A két és fél milliós lakosságú várost 1944 elejéig blokád alatt tartotta a német hadsereg. A leningrádi csata során meghalt katonák és civilek száma elérte az 1,6 millió főt	Napi kenyérfejadag (gramm)		Elsődleges fontosságú üzemek dolgozói	375	Műszaki és technikus munkások	250	Tisztviselők és családtagok (fejenként)	125	Katonák	500	Rendelet a napi kenyér-fogyasztásról a körbezárt Leningrádban (1941) H9	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok, csak magyarázó szöveg.																		
Napi kenyérfejadag (gramm)																															
Elsődleges fontosságú üzemek dolgozói	375																														
Műszaki és technikus munkások	250																														
Tisztviselők és családtagok (fejenként)	125																														
Katonák	500																														
220.	<table><tr><td>1937</td><td>A semlegességi törvény kimondta, hogy az Egyesült Államok nem szállíthat fegyvereket hadban álló országoknak.</td></tr><tr><td>1939. november</td><td>Megdőrtént a semlegességi törvény módosítása. Eszerint az Egyesült Államok eladhatott fegyvereket és hadianyagokat mindazon államoknak, amelyek készpénzben fizették és el is tudták szállítani („cash and carry”).</td></tr><tr><td>1940. szeptember</td><td>Roosevelt felhatalmazást kapott arra, hogy bővítsa a hadiüzemek megrendelését. Emellett az Egyesült Államok átadott 50 régi torpedórombolót Angliának a német tengeralattjárók elleni harchoz.</td></tr><tr><td>1941. március</td><td>Megszületett a kölcsönbérleti törvény. Eszerint az elnök fegyvereket és hadianyagot adhatott kölcsönbe vagy bérletbe azoknak az országoknak, amelyeknek védelmét az Egyesült Államok biztonsága szempontjából fontosnak tartotta.</td></tr><tr><td>1941. április-július</td><td>Az Egyesült Államok az Adanti-óceán nagy részét fennhatósága alá vonta, és támaszpontokat létesített például Grönlandon és Izlandon.</td></tr><tr><td>1941. november</td><td>Roosevelt kiterjesztette a kölcsönbérleti törvény hatályát a Szovjetunióra is. A szállítmányokat Iránon keresztül juttatták el, amelynek területét az angolok és a szovjetek megszállták.</td></tr></table> A Roosevelt-kormányzat diplomáciai és gazdasági intézkedései az Egyesült Államok hadba lépése előtt Hogyan befolyásolták az európai háborús események az Egyesült Államok politikáját?	1937	A semlegességi törvény kimondta, hogy az Egyesült Államok nem szállíthat fegyvereket hadban álló országoknak.	1939. november	Megdőrtént a semlegességi törvény módosítása. Eszerint az Egyesült Államok eladhatott fegyvereket és hadianyagokat mindazon államoknak, amelyek készpénzben fizették és el is tudták szállítani („cash and carry”).	1940. szeptember	Roosevelt felhatalmazást kapott arra, hogy bővítsa a hadiüzemek megrendelését. Emellett az Egyesült Államok átadott 50 régi torpedórombolót Angliának a német tengeralattjárók elleni harchoz.	1941. március	Megszületett a kölcsönbérleti törvény. Eszerint az elnök fegyvereket és hadianyagot adhatott kölcsönbe vagy bérletbe azoknak az országoknak, amelyeknek védelmét az Egyesült Államok biztonsága szempontjából fontosnak tartotta.	1941. április-július	Az Egyesült Államok az Adanti-óceán nagy részét fennhatósága alá vonta, és támaszpontokat létesített például Grönlandon és Izlandon.	1941. november	Roosevelt kiterjesztette a kölcsönbérleti törvény hatályát a Szovjetunióra is. A szállítmányokat Iránon keresztül juttatták el, amelynek területét az angolok és a szovjetek megszállták.	A Roosevelt-kormány diplomáciai és gazdasági intézkedései az Egyesült Államok hadba lépése előtt X10	Egy, igencsak általános kérdés.																
1937	A semlegességi törvény kimondta, hogy az Egyesült Államok nem szállíthat fegyvereket hadban álló országoknak.																														
1939. november	Megdőrtént a semlegességi törvény módosítása. Eszerint az Egyesült Államok eladhatott fegyvereket és hadianyagokat mindazon államoknak, amelyek készpénzben fizették és el is tudták szállítani („cash and carry”).																														
1940. szeptember	Roosevelt felhatalmazást kapott arra, hogy bővítsa a hadiüzemek megrendelését. Emellett az Egyesült Államok átadott 50 régi torpedórombolót Angliának a német tengeralattjárók elleni harchoz.																														
1941. március	Megszületett a kölcsönbérleti törvény. Eszerint az elnök fegyvereket és hadianyagot adhatott kölcsönbe vagy bérletbe azoknak az országoknak, amelyeknek védelmét az Egyesült Államok biztonsága szempontjából fontosnak tartotta.																														
1941. április-július	Az Egyesült Államok az Adanti-óceán nagy részét fennhatósága alá vonta, és támaszpontokat létesített például Grönlandon és Izlandon.																														
1941. november	Roosevelt kiterjesztette a kölcsönbérleti törvény hatályát a Szovjetunióra is. A szállítmányokat Iránon keresztül juttatták el, amelynek területét az angolok és a szovjetek megszállták.																														
223.	<table><tr><th></th><th>Szovjet haderő</th><th>Német haderő</th></tr><tr><td>Bevethető katonák száma</td><td>1 millió 910 ezer fő</td><td>616 ezer fő</td></tr><tr><td>Páncélosok</td><td>közel 5100</td><td>közel 2600</td></tr><tr><td>Lövegek</td><td>33 ezer</td><td>kb. 10 ezer</td></tr><tr><td>Repülőgépek</td><td>3600</td><td>1800</td></tr></table> A kurszki csata egy kb. 250 km hosszú és 160 km mély kiszögellés két pontján indult meg. Bár a szovjet veszteségek előerőben és páncélosokban háromszorosan meghaladták a német veszteségeket, a hadászati siker mégis a szovjeteké volt		Szovjet haderő	Német haderő	Bevethető katonák száma	1 millió 910 ezer fő	616 ezer fő	Páncélosok	közel 5100	közel 2600	Lövegek	33 ezer	kb. 10 ezer	Repülőgépek	3600	1800	Nincs cím. Tartalma: a szövegből kiderül, hogy a kurszki csata erőviszonyairól van szó. H10	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.													
	Szovjet haderő	Német haderő																													
Bevethető katonák száma	1 millió 910 ezer fő	616 ezer fő																													
Páncélosok	közel 5100	közel 2600																													
Lövegek	33 ezer	kb. 10 ezer																													
Repülőgépek	3600	1800																													
229.	Hogyan módosultak a nemzeti arányok a revíziós lépések nyomán? • Számoljuk ki, hogy nagyjából hány magyar anyanyelvű volt fennhatósága alá Magyarországi • Melyik nemzeti arány száma nőtt meg a legnagyobb mértékben 1938 és 1941 között? <table><tr><th>Visszacsatolt országrész</th><th>Terület (km²)</th><th>Népesség (fő)</th><th>Magyar anyanyelvű</th></tr><tr><td>Felvidék és Kárpátalja déli része – 1938. november 2., döntőbíróági ítélet</td><td>11 927</td><td>1 062 022</td><td>84,1%</td></tr><tr><td>Kárpátalja északi része – 1939. március 14-18., katonai hadművelet, majd megszállás</td><td>12 061</td><td>694 022</td><td>10,1%</td></tr><tr><td>Erdély északi része – 1940. augusztus 30., döntőbíróági ítélet</td><td>43 104</td><td>2 577 260</td><td>52,1%</td></tr><tr><td>Délvidék nyugati része – 1941. április 11-15., katonai bevonulás</td><td>11 475</td><td>1 030 027</td><td>38,9%</td></tr><tr><td>Összesen</td><td>78 563</td><td>5 363 083</td><td>50,3%</td></tr><tr><td>Magyarország 1941-ben</td><td>171 753</td><td>14 683 323</td><td>77,4%</td></tr></table>	Visszacsatolt országrész	Terület (km²)	Népesség (fő)	Magyar anyanyelvű	Felvidék és Kárpátalja déli része – 1938. november 2., döntőbíróági ítélet	11 927	1 062 022	84,1%	Kárpátalja északi része – 1939. március 14-18., katonai hadművelet, majd megszállás	12 061	694 022	10,1%	Erdély északi része – 1940. augusztus 30., döntőbíróági ítélet	43 104	2 577 260	52,1%	Délvidék nyugati része – 1941. április 11-15., katonai bevonulás	11 475	1 030 027	38,9%	Összesen	78 563	5 363 083	50,3%	Magyarország 1941-ben	171 753	14 683 323	77,4%	Nincs cím. Tartalma: A táblázat visszakerült területekről közöl adatokat (terület, népesség, magyar anyanyelvű népesség). D12	Nem megválaszolható az első és utolsó kérdés, hisz nem derül ki, milyen nem magyar etnikumok laktak a visszacsatolt területeken, nem számolhatók arányszámok.
Visszacsatolt országrész	Terület (km²)	Népesség (fő)	Magyar anyanyelvű																												
Felvidék és Kárpátalja déli része – 1938. november 2., döntőbíróági ítélet	11 927	1 062 022	84,1%																												
Kárpátalja északi része – 1939. március 14-18., katonai hadművelet, majd megszállás	12 061	694 022	10,1%																												
Erdély északi része – 1940. augusztus 30., döntőbíróági ítélet	43 104	2 577 260	52,1%																												
Délvidék nyugati része – 1941. április 11-15., katonai bevonulás	11 475	1 030 027	38,9%																												
Összesen	78 563	5 363 083	50,3%																												
Magyarország 1941-ben	171 753	14 683 323	77,4%																												

233.	<table><tr><td>Elesettek és megfagyottak száma</td><td>42 000 fő</td></tr><tr><td>Szovjet fogságba esettek száma</td><td>26 000 fő</td></tr><tr><td>Hazaszállított sebesültek és betegek száma</td><td>28 000 fő</td></tr><tr><td>A korábbi harcok összes vesztesége (1942. októberig)</td><td>30 000 fő</td></tr></table>	Elesettek és megfagyottak száma	42 000 fő	Szovjet fogságba esettek száma	26 000 fő	Hazaszállított sebesültek és betegek száma	28 000 fő	A korábbi harcok összes vesztesége (1942. októberig)	30 000 fő	Nincs cím. Az újgenerációs tankönyvben: „A második magyar hadsereg veszteségei” lett a címe. H11	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok a keleti front, ill. a doni áttörés veszteségeiről.				
Elesettek és megfagyottak száma	42 000 fő														
Szovjet fogságba esettek száma	26 000 fő														
Hazaszállított sebesültek és betegek száma	28 000 fő														
A korábbi harcok összes vesztesége (1942. októberig)	30 000 fő														
240.	<table><tr><td>Időpont</td><td>Létszám</td></tr><tr><td>1944. január 1.</td><td>565 000 fő</td></tr><tr><td>1944. március 31.</td><td>760 000 fő</td></tr><tr><td>1944. június 31.</td><td>900 000 fő</td></tr><tr><td>1944. szeptember 30.</td><td>1 000 000 fő</td></tr></table> A Honvédség létszámának változása 1944-ben	Időpont	Létszám	1944. január 1.	565 000 fő	1944. március 31.	760 000 fő	1944. június 31.	900 000 fő	1944. szeptember 30.	1 000 000 fő	A Honvédség létszámának változása 1944-ben (január-szeptember). H12	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.		
Időpont	Létszám														
1944. január 1.	565 000 fő														
1944. március 31.	760 000 fő														
1944. június 31.	900 000 fő														
1944. szeptember 30.	1 000 000 fő														
246.	<table><tr><td></td><td>Német-magyar védősereg</td><td>Szovjet-román erők</td></tr><tr><td>1944. december 24.</td><td>79 000</td><td>156 000</td></tr><tr><td>1945. január 20.</td><td>45 000</td><td>80 000</td></tr><tr><td>1945. február 11.</td><td>32 000</td><td>75 000</td></tr></table> A védők és a támadók létszáma Budapest ostroma idején		Német-magyar védősereg	Szovjet-román erők	1944. december 24.	79 000	156 000	1945. január 20.	45 000	80 000	1945. február 11.	32 000	75 000	A védők és a támadók létszáma Budapest ostroma idején H13	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.
	Német-magyar védősereg	Szovjet-román erők													
1944. december 24.	79 000	156 000													
1945. január 20.	45 000	80 000													
1945. február 11.	32 000	75 000													
247.	<table><tr><td>Közúti és vasúti hidak</td><td>100%</td></tr><tr><td>Mozdony- és vagonpark</td><td>70%</td></tr><tr><td>Szarvasmarha-állomány</td><td>44%</td></tr><tr><td>Lóállomány</td><td>56%</td></tr><tr><td>Sertés- és juhállomány</td><td>80%</td></tr><tr><td>Használhatatlanná vált lakások</td><td>18%</td></tr></table> Magyarország anyagi veszteségei	Közúti és vasúti hidak	100%	Mozdony- és vagonpark	70%	Szarvasmarha-állomány	44%	Lóállomány	56%	Sertés- és juhállomány	80%	Használhatatlanná vált lakások	18%	Magyarország anyagi veszteségei H14	Nincsenek sem kérdések, sem feladatok.
Közúti és vasúti hidak	100%														
Mozdony- és vagonpark	70%														
Szarvasmarha-állomány	44%														
Lóállomány	56%														
Sertés- és juhállomány	80%														
Használhatatlanná vált lakások	18%														